

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-28
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 4.50 L, polletno
9.- L, letoletno 18.- L; za inozemstvo: letoletno 24.- L
Posamezna številka 50 cent.

Zbor šolskih vzgojiteljev pod vodstvom Visokega Komisarja

V zbornični dvorani vladne palače v Ljubljani je 9. t. m. Visoki Komisar sprejel predsednike, šolske nadzornike in ravnatelje srednjih in osnovnih šol Ljubljanske pokrajine. Prisotni so bili pri tem sprejemu tudi zvezni podpoveljnik fašističnih mladinskih združenj s svojimi sodelavci in nadzornik ministrstva za narodno vzgojo, ki je dodeljen Visokemu Komisarjatu.

Eksc. Grazioli je naslovil pristrčen pozdrav vsem šolnikom in naglasil važno poslanstvo učiteljstva. Ko je podrobno očrtal bistvo in osnove, ki služijo za izvrševanje tako važne naloge, je poudaril, da mora biti slovenska šola okrenjena v smer Kraljevine Italije kljub samoupravi, ki jo je dovolil Duce. To velja predvsem glede zgodovine in zemljepisja, ki se naj poučujeta v soglasju z zadržanostjo. Govoril je tudi, kakšno nalogo ima šola, katere pouka je deležen ves narod. Dotaknil se je političnega in gospodarskega položaja Ljubljanske pokrajine ter pripomnil, da je Italija postopala s popolnim spoštovanjem naroda, jezika, vere in šeg. Poudaril je razen tega, da se je Italija predvsem prizadevala urediti vprašanje prehrane in ureditve gospodarskega življenja.

Državni in javni uradniki, je zatrdil Ekscelenca Grazioli, so obdržani v službi, dasi je njihovo število zaradi skrčenega ozemlja preveliko. Omenil je nato tudi pomoč, katere je deležno 15 000 oseb, ki niso po rodu iz te pokrajine, ki pa kljub temu niso bile zavržene v njihovo rodno ozemlje. Močno je vlada skrbela tudi za brezposelne. Izdelan je načrt za dela, ki bo dosegel v kratkem 150 milijonov lir. Ta dela se tičejo vseučilišča, bolnišnice, vodovoda in cest. Ves ta veliki obseg javnih del se bo zdaj uresničil, medtem ko je bil 15 let v preučevanju. Pojav, ki kaže voljo do življenja naše pokrajine, je Ljubljanski velesejem, ki je določen, da postane mednarodni.

V zvezi s tem je Visoki Komisar zatrdil, da je to pač višek, ki se lahko terjaja od zmagovalnega naroda v vojni, ki je sam ni hotel, ter je postavil vprašanje, kaj je v zameno za to dalo prebivalstvo pokrajine. Ako je bila pretežna večina prebivalstva v prvih časih mirna in vesela, da je lahko nemoteno živela, je po vstopu v vojno proti Rusiji majhen del prebivalstva, zlasti izobraženi in dijaki, obnovil komunistično delavnost. Ti mladeniči predvsem ne vedo, zakaj so komunisti, kajti 15 dni pravega komunizma bi bilo dovolj za njihovo izlečenje. Narod, kakršen je slovenski, ki je globoko vdan družinskemu čutu, veri in lastnini, ne more biti komunističen, z druge strani pa se Rusija ne sme zamenjavati s komunizmom.

Tako duhovno stanje je privedlo do različnih izgredev in do umorov nekoliko vojakov Kraljevine Italije, je izvajal Visoki Komisar. Čeprav ti napadi in zasede niso prehuda motnja, zlasti ker so Italijani od mladih nog navajeni pobijati komunizem, je treba vendar naglasiti, da bodo prevratniki neusmiljeno iztrebljeni. Pri takem stanju je prebivalstvo

najbolj prizadeto od odločnih ukrepov. To bo trajalo tako dolgo, dokler ne bo spoznalo, da le skrajna nevednost zgoraj omenjenih dela proti njih pravim koristim. Mi bomo vladali, je rekel Visoki Komisar, z avtoriteto, pravičnostjo in s trdnostjo, toda brez take dobrote, ki bi bila slabo razumljena. Mi ne nameravamo biti dobri, ampak pravični. Vsi ukrepi bodo tako v soglasju z dejanji. Seveda bomo upoštevali one, ki so sodelovali od prvih začetkov in jih bomo razločevali od sodelavcev, ki so pristopili v zadnji uri.

Visoki Komisar se je spet posvetil šolskim zadevam in se je razgovarjal z ravnatelji in učitelji. Dal je predsednikom navodila za tekoče šolsko leto ter naglasil, da bodo neprimerne osebe postopno po določenem načrtu izločene. Visoki Komisar se je zanimal tudi za razdelitev učiteljev in je poudaril, da morajo biti društva, v katerih so včlanjeni, ne-

političnega značaja. Naposled je razglasil razpust sokolskih združenj in je napovedal ustanovitev mladinskega združenja, ki bo združevalo mladino od 6 do 18 let starosti in ki bo imelo podporni, telovadni, sportni in okrepevalni značaj. Podporna delovnost bo posvečena predvsem stalnim in začasnim obmorskim in planinskim kolonijam, skrbi za primer bolezni, brezplačnim zdravniškim pregledom in razdeljevanju zdravil.

V zvezi s tem je tudi omenil, da je njegov namen, poslati v teku prihodnjega šolskega leta 5000 do 6000 mladeničev v kolonije, medtem ko se bodo brezplačni obedi delili v vseh šolah vsaj za razdobje treh mesecev. Ekscelenca Grazioli je ob koncu zatrdil čisto pristovoljni značaj združenja.

K posameznim zadevam so se nato oglasili mnogoštevilni vzgojitelji, zvezni podpoveljnik in nadzornik ministrstva za narodno vzgojo. Popoldne je v prostorih zveznega poveljstva mladinskih fašističnih združenj podpoveljnik predsedoval zborovanju ravnateljev srednjih šol glavnega mesta, ki jim je v podrobnosti objasnjal pravila, po katerih se urejajeta novo mladinsko združenje pokrajine in pouk telesne vzgoje.

Visoki Komisar je obiskal velesejem, Novinarsko društvo in Prevod

Visoki Komisar Ekscelenca Grazioli in njegova soproga sta 9. t. m. popoldne obiskala velesejem, kjer so ju sprejeli in nato spremljali po sejmišču zastopniki velesejske prireditve. Ekscelenca Grazioli je obšel ves velesejem in pri podrobnem ogledu blaga, ki je bilo razstavljeno v industrijskem in kmetijskem paviljonu Ljubljanske pokrajine, v kateremu je bilo polno ljudi, je bil spoznan in navdušeno pozdravljen.

Podrobno si je ogledal tudi paviljon Goriške pokrajine in ostale paviljone in oddelke velesejma.

Isti dan je Visoki Komisar obiskal prostore Novinarskega društva in »Prevoda«, ki so oboji v palači v Gosposki ulici 12. V veži so Ekscelenco Graziolija sprejeli voditelji obeh združenj.

V imenu ljubljanskih novinarjev je Visokega Komisarja pozdravil predsednik Novinarskega društva in mu izrazil zahvalo v imenu vsega stanu za njegovo zanimanje in obisk. Visoki Komisar se mu je zahvalil za pozdrav

in si je ogledal prostore Novinarskega društva v pritličju, kjer so ga vsi prisotni sprejeli z velikim spoštovanjem.

Nato si je v spremstvu polkovnika Strade, načelnika prehranjevalnega urada »Prevoda«, podrobno ogledal vse urade te važne ustanove, ki skrbi za porazdeljevanje živil po vsej pokrajini. Visoki Komisar se je zanimal za delovanje posameznih oddelkov in je dal navodila za njegovo nadaljnje delovanje.

Visoki Komisar je v spremstvu fašističnih prvakov in zastopnikov krajevnih oblastev 12. t. m. še enkrat posetil velesejem, da je pozdravil italijanske krajevne razstavljalce, ki so s svojim sodelovanjem v največji meri pripomogli k lepega uspehu velesejma. V svojem nagovoru se je Ekscelenca toplo zahvalil sodelovalcem in izrazil zadovoljstvo. Na koncu je Visoki Komisar vzkliknil v Pozdrav Kralju in Duceju, čemur so se vsi prisotni glasno odzvali. Med častitvami je Visoki Komisar zapustil velesejem.

Novi predpisi o razdeljevanju živil

Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino je po naročilu Visokega Komisarjata izenačil tukajšnje predpise o racioniranih živilih s predpisi, ki veljajo v Kraljevini. Zato bodo od 1. novembra dalje obstojale naslednje živilske nakaznice:

Navadna (na belo-rumenem ozadju) za vse prebivalce in veljavna za nakup:

dnevno 200 gramov kruha ali 170 gramov krušne moke ali 300 gramov turščične moke; mesečno 1 kg riža, 1 kg testenin, 400 gramov hranilnih maščob (masti, slanine, olja, masla), 500 gramov sladkorja, 150 gramov enotnega mila.

Posebna (na rdečem ozadju) za ročne delavce (služinčad, delavce, sluga itd.) veljavna za nakup:

dnevno 300 gramov kruha ali 255 gramov krušne moke ali 450 gramov turščične moke; mesečno 1 kg riža, 1 kg testenin, 400 gramov hranilnih maščob (masti, slanine, olja, masla), 500 gramov sladkorja, 150 gramov enotnega mila.

Posebna (na zelenem ozadju) za težke delavce, veljavna za nakup:

dnevno: 400 gramov kruha ali 340 gramov krušne moke ali 600 gramov turščične moke; mesečno 1 kg 300 g riža, 1 kg 300 g teste-

nin (dodatni delež je všteti), 400 gramov hranilnih maščob (masti, olja, masla), 500 gramov sladkorja, 150 gramov enotnega mila.

Krušna moka se sme nadomestiti s turščično in obratno, kadar dovoljujejo razpoložljive količine. Dne 16. t. m. preneha veljati izredna olajšava, v smislu katere so nestalni gostje lahko dva dni dobivali kruh pri gostinskih obratih, čeprav niso imeli živilske nakaznice.

Ker se je na ta način dosegla enotnost v predpisih o rabi racioniranih živil, ne bo mogel odslej nihče dobiti v gostinskih obratih kruh ali juho z rižem, odnosno testeninami, ne da bi izročil odrezke za dotični dan. Opozarjamo, da odrezki, ki so po datumu starejši, niso veljavni, je pa mogoče uporabiti odrezke, ki veljajo za naslednje dni. Seveda smejo gostinski obrati odvezemati tudi odrezke državljanov, ki prihajajo iz ostalih pokrajin Kraljevine.

Prehranjevalni zavod na to posebej opozarja gostinske obrate, kajti občinam je bilo naj-

strože zapovedano, da izdajo bone za mesec november le na podlagi števila odrezkov, nabranih v prejšnjem mesecu.

Da se onemogoči in sploh zatre vsaka zloraba ali prevara s strani imetnikov živilskih nakaznic, morajo v primeru, če se preselijo v drugo občino, v 15 dneh po prihodu izročiti svojo živilsko nakaznico tamkajšnjemu občinskemu uradu, ki jo mora takoj poslati občini, kjer je bila nakaznica izdana. Istočasno mu občina, v katero se je preselil, izda namesto odvzete novo živilsko nakaznico.

Oni, ki so stalno na hrani v gostinskih obratih, so dolžni sporočiti občini, preden prejmejo živilsko nakaznico, občine pa jim jo morajo izdati brez odrezkov za maščobe, ki jih odvezamejo, in si to zabeležijo.

Naposled opozarjamo, da je osnovana posebna skupina nadzornikov, ki imajo nalogo, da zatro sleherni prestopki in bodo oni, ki bi se prekršili proti veljavnim odredbam, kaznovani po zakonu.

osvobodil in uvrstil med narode, ki ustvarjajo novo Evropo. Obrazložil je delo poglavnik, ki mora rešiti zapletena vprašanja, ki jim bivše jugoslovanske vladavine niso bile kos. Iz ruševin Jugoslavije, je dejal, je vstala nova hrvatska država z urejeno upravo, presnovano vojsko, ki je že prestala svoj ognjeni krst na vzhodnem bojišču in s kmetijskim bogastvom, ki je bilo povrnjeno hrvatskemu kmetu, kakor tudi z dobro urejenim ostalim gospodarstvom. Z notranjo konsolidacijo si bo hrvatska država zagotovila položaj, ki ji je bil določen v Evropi od obeh velikih prijateljev, Duceja in Vodje. Doslej dosežen razvoj je jamstvo, da bo poglavnik lahko premagal vse težave.

Po vesteh iz Washingtona je ameriška reprezentančna zbornica s 328 proti 67 glasovom pristala na zakonski načrt, ki

določa izdatke v znesku 5985 milijonov dolarjev za nadaljno izvajanje zakona o posojilih in zakupih.

Zavrnila pa je s 162 proti 21 glasovom predlog republikanca Riča, po katerem naj bi se Sovjetska zveza izločila iz vrste onih, ki naj bi jih Zedinjene države preko Anglije podpirale. Demokratski poslanci so ob tej priliki izjavili, da so proti komunizmu, da pa smatrajo Sovjetsko unijo za sovražnika osi. Vladi je torej uspelo prodreti z novimi milijardnimi krediti, s katerimi hoče podpreti Anglijo in Rusijo, čaka jo pa še huda naloga, da spravi skozi kongres spremembo zakona o nevtralnosti. Rooseveltu se pri tem neznansko mudi. Prav gotovo bodo glede te spremembe zakona o nevtralnosti hude težave v senatu, če že ne prej v reprezentančni zbornici.

Nemški dnevnik »Münchener Neueste Nachrichten« objavlja poročilo iz Curiha, v katerem

ostro obsoja tako zvano švicarsko nevtralnost.

List opozarja na posamezne dogodke, ki kažejo na velik vpliv angleške propagande. Ta vpliv odseva zlasti iz švicarskega tiska in njegovih poročil o vojni na vzhodu. Vsa Evropa, izvaja nemški list nadalje, s Švicco vred je bil rešena od Nemčije in njenih zaveznikov pred strašno boljševisko nevarnostjo. Zavoljo tega se, kakor pravi list, čujejo naposled tudi v Švici glasovi o nemški zaslugi za evropsko kulturo v boju proti boljševisstvu.

Kakor poroča časopisje, so v Angliji pripravili

poseben napadalni zbor, ki naj bi vdrl na evropsko celino.

Te čete so bile izurjene v kitajskem in indijanskem vojnem načinu in v japonski borbi. Vsi znajo plavati in izvežbani so za borbe ponoči in podnevi. Navadili so se tudi na lakoto in na žejo, tako da lahko po več dni vztrajajo brez hrane. Časopisje se tej vesti, ki je prišla iz Londona, posmehuje, češ da ni resna.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 12. oktobra nasledno vojno poročilo: V Severni Afriki so oddelki sovražne pehote s pomočjo mehaniziranih sredstev napadli naše postojanke na nekem odseku tobruške fronte.

Naše čete so gladko onemogočile sovražno akcijo in so bili sovražni oddelki z izgubami odbiti.

Italijanska in nemška letala so znova z bombami velikega in srednega kalibra bombardirala naprave na področju Tobruka in Marsa Matruha ter so povzročila znatno razdejavanje med sovražnimi napravami in zgradbami. Vsa letala, med katerimi je bilo nekaj zadeto, a brez hujših posledic, so se vrnila. Angleška letala so napadla Derno in odvrгла nanjo več bomb. Poškodovano je bilo nekaj civilnih poslopij. Dve letali, ki ju je zadela protiletalska obramba, sta se v zraku vneli in padli na tla. Nemški lovci so nad Marmariko in nad morjem sestrelili tri sovražna letala. V Vzhodni Afriki so naši kolonialni bataljoni krenili na ofenzivno izvidniško akcijo iz trdnjave Celga ter so se spopadli z veliko formacijo dobro oboroženega sovražnika, ki pa je bila razpršena. Naši oddelki so ji sledili za petami. Sovražnik je pustil na bojišču mnogo mrtvih. Sovražna letala so se 11. t. m. pojavila ponovno nad kraiem Vittorio (Raguso) na Siciliji in so odvrгла nanj bombe manjšega kalibra. Poškodovana so bila številna poslopja. Med prebivalstvom so bili štiri ljudje ranjeni. Na Sredozemskem morju so naše torpedne ladje, ki so spremljale konvoje, sestrelile tri letala. Del sovražnih letalcev je bil ujet, drugi del pa izgubil življenje.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo 12. t. m. poročilo, v katerem navaja, da je bila

bitka severno od Azovskega morja končana.

V sodelovanju z letalskimi silami generala Loehra so armije pehotnega generala Mansteina, rumunska armija generala Dumitresca in oklopna armija generala Kleista premagale in uničile večino 9. in 18. sovjetske armije. Sovražnik je utrpel najhujše krvave izgube. Ujeto je bilo 61.325 sovražnih oficirjev in vojakov in zaplenjeno 126 oklopnih bojnih voz in 519 topov. Z omenjenimi armijami in zavezniškimi italijanskimi, madžarskimi in slovaškimi četami je skupina vojske maršala Rundsteta od 26. oktobra dalje ušla s 106.365 oficirjev in vojakov ter zaplenila 212 oklopnih voz in 672 topov.

V posebnem nemškem vojnem poročilu je bilo objavljeno, da so dovedli silni uničevalni udarci, ki so bili prizadeti sovjetski oboroženi sili od pričetka tega meseca, do novega obdobja operacij.

Od Azovskega morja do Valdajskega gorovja (južnovzhodno od Ilmenskega jezera) v dolžini 1200 km so nemške in zavezniške čete stalno v napadalnem pokretu proti vzhodu.

Bojišče pri Brjansku in Vjazmi sta že daleč za fronto. Kljub obupnemu odporu, neprestanim izpadnim poskusom in največjim krvavim žrtvam na teh področjih obkoljene sovražne sile ne morejo več spremeniti svojo usodo. Že po dosedanjih poročilih je bilo tam ujetih nad 200.000 vojakov, število pa še vsak dan narašča.

Kakor poročajo iz Berlina, je prišlo po dolgotrajnih pogajanjih

do sklenitve nemško-turške trgovinske pogodbe,

ki sta jo za Nemčijo podpisala nemški poslanik von Papen in vodja trgovinskega odposlanstva dr. Clodius. Po vesteh iz Ankare je pogodba sklenjena za dobo do 31. marca leta 1943. Za to razdobje je predviden na vsaki strani promet v višini 200 milijonov mark. Turčija bo dobavljala Nemčiji razna živila in surovine, zlasti bombaž, tobak, olivno olje in rude. Nemčija pa bo dobavljala Turčiji razne industrijske izdelke, predvsem izdelke težke železarske industrije kakor tudi orožje.

Iz Zagreba poročajo: Glede na okoliščino, da je 10. t. m.

poteklo šest mesecev, odkar se je ustanovila neodvisna hrvatska država,

je imel zunanji minister dr. Lorković po radiu govor, v katerem je izvajal, kako velika sreča je doletela hrvatski narod, ker se je

Najvišje dopustne cene na ljubljanskem trgu

Po dogovoru z zastopnicami in zastopniki rabnikov, prodajalcev in pridelovalcev je mestni tržni urad spet predložil najvišje cene za tržno blago Visokemu Komisariatu, ki jih je odobril.

Te cene veljajo od ponedeljka 13. oktobra zjutraj do nedelje 19. oktobra zvečer. Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno prodajati v ceniku navedeno blago v Ljubljani in ga plačevati, so naslednje:

Krompir na drobno 1.20, zeljnate glave na drobno izpod 10 kg 0.60, zeljnate glave na debelo 0.50, kisló zelje 2, repa na drobno izpod 10 kg 0.70, repa na debelo 0.50, kislá repa 2, rdeče zelje 0.80, ohrovt 0.80, cvetača 3, koleraba 1, rumena koleraba 0.50, rdeča pesa 1.50, rdeči korenček brez zelenja 2, rumeno korenje 0.50, peteršilj 2.50, por 3, zelena 2.50, domača zelena paprika 2.50, domača čebula 2, šalota 2, česen 4, jedilne buče 0.50, kumare 1.20, kumarice za vlaganje (30 komadov na kilogram) 3, kumarice za vlaganje (125 komadov na kilogram) 8, domači visoki

stročji fižol 2.50, glavната solata 2.50, endivija 2, motovilec 5, mehka špinača 2.50, trda špinača 1.50, domači paradižniki 1.50, liter robidnic 2, liter presnih bezgovih jagod 1, liter šipka 2, liter dreva 1, kilogram suhega lipovega cvetja 15, žlahtna domača namizna jabolka 3.40, domača namizna jabolka I. vrste 3, domača jabolka II. vrste gospodinjskih sort 2, domača jabolka za vkuhanje, nedozorela, črviva, obtolčena, nagnita 1.50, domače breskve 3, domače hruške od 2 do 4, kutine 3, žlahtno domače grozdje 4.50, domače grozdje samorodnic (izabela, šmarnica) 3, domači kostanj kilogram 3, gobe: a) rumeni in rjavi ježek, rumena griva (medvedova tačka), mrtvaška trobenta, rumena trobenta, štorovke liter 1, b) lisičke, velike zimske kolobarnice (mravnice, sivke) liter 1.50, c) majhne zimske kolobarnice (mravnice, sivke) za vlaganje, sirovke (brinjevke), cigani, možek (črni mavrohi, jelenov jezik), zemljevec, ovčje vime liter 2, d) turki, brezovi gobani (berački) z mladimi in trdimi klobuki, mladi če-

bularji, maslenke kilogram 3, e) jurčki z zaprtimi klobuki kilogram 10, jurčki z odprtimi klobuki kilogram 6, kunci žive teže 10 lir.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Vse te cene pa morajo biti odselej zmerom vidno označene pri vsem v ceni-ku navedenemu blagu. Vsi prodajalci in prodajalke iz mesta in z dežele naj si napravijo iz lesa ali kartona take tablice, kakršne že rabijo branjevci za označevanje cen sadju in drugemu blagu, potrebne številke za ozna-

čevanje blaga s cenami pa dobe prodajalci in prodajalke v sili in samo začasno tudi pri tržnih organih brezplačno. Kdor ne bo imel blaga vidno označenega s cenami, mu bo blago zaplenjeno. Ponavljamo, da ta predpis velja za vse blago in tako za stalne prodajalce in prodajalke kakor za prodajalke in prodajalce z dežele.

Opominjamo, da je dovoljeno in mogoče blago prodajati ceneje, najstrože je pa prepovedano prodajanje in kupovanje vsega navedenega blaga dražje kakor določajo te cene.

Za napredek dolenskih krajev

Dolgo dobo let je bilo prostrano in siikovito Dolenjsko z vso svojo prijaznostjo širšemu svetu skoraj nepoznano. V prirodni skromnosti je skrivalo svoj čar, kakor bi se sramovalo odkriti svetu svoje izrazito dolenske posebnosti in zanimivosti. In tudi Dolenjci sami niso znali odkriti svetu lepoto sanjave Dolenjske, bodisi da tega niso znali ali se sami niso zavedali, koliko naravne krasote se skriva v dolenskih vaseh, gričih in vrhovih, dolinah in brdih, v valovitem svetu, kjer se vrste skrbno obdelane in rodovitne njive, v vinskih goricah in senčnatih gozdih, ali pa si v svoji preprostosti tega niso upali storiti.

Ze nekaj let sem se tudi Dolenjsko probuja iz mrtvila in pogosto se oglašajo glasniki, ki v slikah in besedah odkrivajo dolenske lepote ter vabijo izletnike in letovišcarje. V Ljubljani so se že pred leti ustanovila društva za razvoj tujskega prometa na Dolenjskem. Storila so za Dolenjsko mnogo dobrega in uspešnega in so priredila razne izlete. Tudi sicer skrbne razna društva v posameznih okrajih za reklamo obiska dolenskih okolišev. Toda vse to je še premalo, treba bo še marsikaj storiti.

Dolenjsko moramo deliti v tri kulturna in prometna središča, ki so Novo mesto, Kočevje in Bela Krajina s Črnomljem in Metliko. Novo mesto, ki se že itak nazivlje dolenska metropola, bi moralo prevzeti vodilno mesto in stopiti v stik s Kočevjem in Belo Krajino ter po enotnem načrtu organizirati tujsko-prometno propagando. Vsakdo, kdor se čuti zmožnega in ima veselje do koristnega dela, bo rade volje pristopil in storil kar največ mogoče, da se tudi Dolenjsko dvigne na tisto stopnjo, kakršno po svoji lepoti in naravi zasluži. Dela je mnogo. Če hočemo, da se Dolenjsko res dvigne na zaželjeno višino, moramo odstraniti dolensko mlačnost in krepko prijeti za koristno delo.

Planinskemu društvu, podružnici za Dolenjsko, se odpira še široko delavno polje. Koliko je še nedovršenega dela! Res je, da je mnogo storilo že za Gorjance in bližno novomeško okolico in da so Belokranjci zgradili planinski dom na Mirni gori, a dela je še mnogo. K delu silijo nove razmere, ki tudi jamčijo, da bo trud bogato poplačan.

Kjer še ni tujsko prometnih društev, bi jih kazalo ustanoviti, vsa društva pa bi morala biti združena v centrali, ki naj bi bila v Novem mestu. Tako bi se vse delo organiziralo enotno in bi tudi doseglo lepe uspehe. To je samo nekaj navodil. Oglasiijo naj se še drugi z dobrimi nasveti, ki naj pripomorejo k stvarnemu delu za napredek Dolenjskega, ki bo privabilo od leta do leta več obiskoval. Nikdar še ni dolenski kmet tako lahko in tako dobro prodajal svojih pridelkov kakor letos, ko mu jih tako rekoč jemljemo kar iz rok. Toda treba je računati, da bo nekoč vojne konec in bosta mesto in trg spet z vsem dobro založena. Takrat bo tujski promet iznova močno donosen. Dolenjcem pa posled gotovo ne bo več manjkalo gostov, če si jih bodo znali zdaj navezati za bodočnost.

Jeklo, ki ne zarjavi

V Ameriki naseljeni Nемец Oscar Bruno Bach je odkril in dal patentirati način barvanja jekla. Jeklo s tem hkratu tudi obvaruje rje. Bach je delal poizkuse mnogo let. Leta 1930. mu je, že pretila nevarnost, da bo podlegel konkurenci. Takrat se je namreč pojavil s svojim odkritjem elektrotehnik kolumbijske univerze Fink, ki je prijavil enega prvih patentov za barvanje jekla. Toda tega patenta niso industrijci nikoli izkoriščali. Pozneje so izvedeli, da so odkrili kemiki

neke jeklarske družbe način, kako se da jeklo pobarvati. Toda podrobnosti o tem še niso prišle v javnost. Tudi Bach je do zadnjega molčal o svojem odkritju in še zdaj se o njem ne ve mnogo. Znano je le, da se jeklo najprej temeljito očisti s kislino, potem pa namaže z brezbarvnimi kemikalijami in se greje. Snovi se spoje z jeklom, ki dobi na površini različno barvo, črno, zlato, bronasto, škrlatno, modro, rdečo in zeleno.

Ta postopek je treba dobro razlikovati od onega, s katerim bi se površina jekla enostavno pobarvala. Za to tu ne gre. Kemične spojine pronicajo v jeklo in postanejo bistveni sestavni del njegovih površinskih plasti, ki se hkratu v lastnosti izpremenijo. Zlasti se poveča trpežnost odnosno odpornost površine jekla proti rji. Takšno jeklo je skoraj podobno rje prosti zlitini kroma, nikla in železa. Bachov izum ima lahko to praktično posledico, da bo mogoče iz rje prostega in pobarvanega jekla graditi trdne in cenene stanovanjske hiše.

Cesarica svojim hčerkam

Ko je bila Marija Terezija cesarica, je napisala svojim hčerkam mnogo pisem, ki je v njih še zdaj marsikaj zanimivega. Naj omenimo tu samo nekaj nasvetov, ki jih je dala Marija Terezija v pismih svojim hčerkam:

Edina prava sreča na svetu je srečno zakonsko življenje.

Ne ukloni se nikoli svojem razpoloženju. Če se enkrat ukloniš, postane ono tvoj gospodar, a v družbi ne napravi niti zaslužnih ljudi nič tako neznosnih kakor slabo vedenje.

Kratka radost je biti ljubljena, a še večja radost pa je, to tudi zaslužiti. To je naša edina nagrada.

Prizadevaj si zmeraj in povsod dokopati se do resnice: naj ljudje vedo, da jim hočeš za vsako ceno priti do dna in da si neizprosna do lažnjivcev in lažnih ovaduhov.

Če je le v tvojih močeh, si dolžna služiti svojem bližnjemu in mu biti koristna. Naj se vsaj ublaži njegovo gorje s tem, da ga poslušaj in poizkušaj potolažiti.

Pazi, da nikoli ne boš dajala več kakor imaš!

Nikar lahkomišelnost ne kupuj lišpa, oblek in drugih reči. Vladarica mora kupovati takšne reči, da podpira delavca in ga izpodbuja. Drži se pa načela, da mora vse to biti izdelano v tvoji domovini in ne kupuj nič tujega!

Po trpljenju sreča

Povest iz knetskega življenja — Napisal Zatišcan

Do tukaj je bilo postopaču vse umljivo. Niti pot v shrambo ga ni skrbela. Mohorka je gluha in kratkovidna. On pa spreten in uren, kadar je treba stopiti čez mejo.

Nekaj pa capinu le ni šlo v glavo. Ako izmakne skrinjico, bo nedvomno oškodoval nevesto, ne bo pa razdril poroke. Polde bo sicer prejel svoj delež, ne bo pa dosegel svojega namena. Tončka je zanj izgubljena.

Polde se mu je zaničljivo rogala. »Ovca! Tvoj greh mora pasti na nevesto in ji umazati poročni venec. To je skrivnost mojega načrta.«

»A tako?« Kračarju je bilo na mah vse jasno. »Torej kradla bova midva, kriva bo pa ona. A če bi se obrnilo?«

»Ti si vaju takega dela,« ga je izkušal Polde. »Ptič si, da malo takih! Boš znal voziti čez klance?«

»Jaz? Mar se bojiš za svojo kožo?«

»Za tvojo, prijatelj. Ti si že črn in orožniki te poznajo. Takoj te bodo prijeli.«

»Polde, ne boj se zame. Ni ga, ki bi me prekosil.«

»Vidiš, vse to naj se nama posreči in poroka bo razdrta. Tončka bo stala umazana pred svetom. Teti se bo zamerila, da bo razveljavila oporoko. Ivan se bo poročil z drugo.«

»Ali pa veš, da bo Mohorka obdolžila

Tončko?« si je pomislil Kračar. »Če jo ima rada, ne bo tega nikdar storila.«

Polde je vedel: »Babnica je silno občutljiva in vse verjame. Ljudje bodo začeli šepetati. Kostrunčka, ki pobere vsake marnje, ji bo povedala na uho, kaj menijo sosedje. In Mohorko bo zgrabila sveta jeza.«

»Tedad bo treba urediti, da bo klepetulja hitro izvedela,« je menil Kračar.

»Uredila bova še nekaj drugega,« je tovariš važno namignil. »To pa šele potem, ko bo zaklad v najini roki...«

Postopač ni hotel poizvedovati. Radoveden je bil le, kdaj bosta začela.

»Takoj,« je odgovoril Polde. »Nocoj mora biti začeto in končano.«

Kračarju so se razgibali prsti kakor bi brenkal na citre. Igral je poskočnico z različnimi glasovi. Prihajali so mu skozi usta, pomagal si je pa tudi z nosom. Po obrazu se mu je razlivalo zadovoljstvo. V duhu je že izbiral kupca, kateremu bo ponudil ukradeno nakitje. Tako bo prišel z lahkoto do denarja. Preskrbljen bo za dolgo časa, morda za več mesecev, ali pa tudi za celo leto.

Okrog enajstih sta odšla drug za drugim iz krčme. V Hrušju že ni bilo nobene luči več. Sešla sta se za vasjo, kjer sta se natančneje zmenila. Nato sta jo mahnila proti Do-

lam v primerni razdalji. Vsak od svoje strani sta prispela do Mohorjeve kočje.

Po kratkem oprezovanju sta se spravila na delo. Koča je bila lesena in na obeh koncih obita z deskami. Kračar je previdno izluščil desko in zlezal v podstrešje. Odtam pa potihno nizzdol po stopnicah v vežo, odkoder se je splazil v sobo. Polde je stal na straži.

Postopač je bil vaju takega dela. Hitro je našel omaro in že je stisnil pod pazduho skrinjico, s katero je odšel po isti poti. Mohorka je spala v drugi sobi, kamor se je bila skrbno zaklenila.

»Uren si in spreten,« ga je pohvalil Polde, ko mu je pokazal skrinjico in povedal, da je srečno opravil.

Molče sta odšla iz vasi proti bližnjemu gozdu. Tam sta vedela za dolinico, obraščeno z grmovjem. Zakurila sta ogenj in sedla poleg nje. Tukaj ju ni videla živa duša.

Skrinjica je bila zaklenjena; ključa pa Kračar ni mogel iztakniti. Morala sta odpreti s silo, tako da sta razbila pokrovček. Med odpiranjem si je Polde prisvojil več predmetov.

To ju je trenutno razdvojilo. Capin ni zapal Poldetu, da bo držal besedo. A navihanec ga je pomiril: »Kar je moje, je tudi tvoje ter je vseeno, naj hrani, kdor hoče. Take stvari pa je treba skriti — ti pa nimaš stalnega bivališča.«

»Čigava bo pa skrinjica?« se je spomnil Kračar. »Tale škatla bi naju naposled še izdala.«

»Vzemi jo,« mu jo je ponudil Polde.

Hitro nekaj italijanščine

DVAJSETA VAJA

Števniki

Imamo glavne števnike (na pr. eden, dva, tri itd.) in vrstilne (na pr. prvi, drugi, tretji itd.). Glavni števniki so: un, odnosno uno (en, eden) in una (ena), due (dva), tre (tri), quattro (štiri), cinque (pet), sei (šest), sette (sedem), otto (osem), nove (devet), dieci (deset), undici (enaajst), dodici (dvanajst), tredici (trinajst), quattordici (štirinajst), quindici (petnajst), sedici (šestnajst), diciassette ali diciassette (sedemnajst), diciotto ali diciotto (osemnajst), diciannove ali diciannove (devetnajst), venti (dvajset), ventuno (enaindvajset), ventidue (dvaindvajset), ventitré (triindvajset), ventiquattro, venticinque, ventisei, ventisette, ventotto, ventinove, trenta (trideset), trentuno, trentadue itd., quaranta (štirideset), cinquanta (petdeset), sessanta (šestdeset), settanta (sedemdeset), ottanta (osemdeset), novanta (devetdeset), cento (sto), duecento (dvesto), trecento (tristo), quattrocento (štiristo), mille (tisoč), due mila (dvatisoč), tre mila (tritisoč), cento mila (stotisoč), un milione (en milijon), due milioni (dva milijona), tre milioni (trije milijoni).

Nekaj primerov rabe: sei fanciulli (šest otrok); trentasette cavalli (sedemtrideset konj), cinquecento novantaquattro lire (petsto štiriindevetdeset lir), l'anno millenovecento-quarantuno (leto tisočdevetstoenaštirideset); v italijanščini torej rabijo pri letnici glavni števniki, ne vrstilnega; tre milioni d'abitanti (trije milijoni prebivalcev).

Cento (sto) ostane zmerom nespremenjen (kakor v slovenščini), torej duecento (dvesto), trecento (tristo) itd. Če od sto dalje šteješ, rečeš: cento uno (stoeden), cento due (stodve) cento tre (stotri) itd.

Izraz »v letu« se imenuje »nell'anno« ali pa kar »nel« (sledí letnica). V letu 1800. se prevede: »nell'anno milleottocento« ali pa kar »nel milleottocento«.

»Pred enim mesecem se reče »è un mese« ali pa »un mese fa«. Dobesedno: »je mesec (od nekega dogodka)« ali pa »stori en mesec (od nekega dogodka)«. »Quindici giorni fa« ali pa »sono quindici giorni (pred štirinajstimi dne-

vi). Dobesedno bi se reklo »petnajst dni stori« ali pa »je petnajst dni (od nekega dogodka)«. Italijanski običajni izraz je »pred petnajstimi dnevi«, medtem ko mi rečemo »pred štirinajstimi dnevi«. Zato smo »petnajst« v tem primeru prevedli v »štirinajst«.

V teku osmih dni: fra otto giorni. Na primer: Io partirò fra nove giorni (odpotoval bom v teku devetih dni). V desetih dneh: In dieci giorni. Na primer: Ha fatto questo quadro in venti giorni (napravil je to sliko v dvajsetih dneh).

Štejem dvajset let: Ho venti anni. Dobesedno: Imam dvajset let. Koliko let šteješ? se torej glasi: Quanti anni hai? Lahko pa tudi vprašati: Che età hai? Dobesedno: Katero starost imaš?

Množič z besedico »via«. Trikrat tri se torej glasi: Tre via tre. Kadar ne gre za množenje, se »krat« prevede z »volta«. Una volta (enkrat), due volte (dvakrat; množina!), tre volte (trikrat), quattro volte (štirikrat) in tako naprej.

Nekaj stavkov za vajo: Il nostro vicino ha sette figli. Una lira vale cento centesimi. Questo capello di paglia costa cinquanta lire. Quante volte sta sei in trenta? Il medico viene due volte per settimana da noi. Prevod: Naš sosed ima sedem otrok. Ena lira velja sto stotink (čentezimov). Ta slamnik stane petdeset lir. Kolikokrat je zapopadeno šest v trideset? Zdravnik prihaja dvakrat na teden k nam.

Razlaga besed: partire = odpotovati (partirò je prva edninska oseba prihodnega časa); fare = storiti, delati (ha fatto je tretja edninska oseba bližnjega preteklega časa); il quadro = slika; l'anno = leto; l'età = doba, starost; il figlio = sin (kadar je množina i figli, pomeni otroci); valere = veljati; il cappello = klobuk (il cappello di paglia = slamnik; dobesedno: klobuk iz slame); costare = veljati, stati (koštati); stare = stati (v gornem stavku se prevede: zapopaden biti); il medico = zdravnik; viene = prihaja, pride (od nepravilnega glagola venire; spregatev: vengo, vieni, viene, veniamo, venite, vengono); la settimana = teden (per settimana = na teden; dobesedno: za teden); da = v tem primeru k (da noi = k nam).

»Ali jaz? Saj nisem neumen. Nikar me ne imej za norca.«

»Silen si kakor burja. Čakaj, da se pomeniva.« Polde se je sklonil in mu pošepnil nekaj na ušesa.

»Postopač mu je prikimal. Vzel je prazno skrinjico in izginil v temo proti Brezarjevi koči. Polde mu je sledil po drugi poti, da bi ga kdo ne opazil.

Kračar je podtaknil Tončki skrinjico na dogovorjeno mesto. Za njim je prišel Polde in dovršil, česar capinu ni zaupal. Tisto noč se nista več videla.

TRETJE POGlavJE

Krivicica se včasih ponasa, pravica pa milo ječi.

Mohorka je imela prijateljico, kateri je marsikaj zaupala. Branjevka Koštrunka ji je prinesla vsak teden kako novico, katero sta premlevali po cele ure. Kadar ni bilo drugega, sta tožili druga drugi svoje nadloge. Obe je trgalo po udih ob slabem vremenu. Pomagali sta si s toplimi obkladki.

Koštrunka je znala govoriti Mohorki kakor nobena druga. Vedela je, da teta cení Lesarjevega Ivana, Kovačevega Poldeta pa ne more videti. Nalašč se je oglasila tisto jutro na Dolih, da bi se ji prikupila. Povedati ji je morala, kaj pravijo ljudje o ženi in nevesti. »Vse ju hvali,« je pripovedovala. »To bo sreče in blagoslova!«

»Seveda, saj pravim,« je ugajalo starici. »Dokler se je Tončka ukvarjala s tistim Poldetom, tako dolgo se nisva razumeli. Zdaj

mu je obrnila hrbet in meni se je silno prikupila. Saj pravim, ne bo se kesala.«

»Kmetijo ji zapiši,« je namignila Koštrunka. »Sama ne moreš več delati in drugih takih sorodnikov tudi nimaš, da bi jim morala kaj zapustiti.«

»Je že urejeno,« se je pohvalila teta. »Vse bo njeno — po moji smrti. Ako bi bila vzela Kovačevega, bi ne dobila drugega kakor pot za mano.«

»Tedad imaš že narejeno,« je zijala Koštrunka v Mohorko. »Tako je prav, da ne bo zmešnjave.«

»Bolje prej ko pozneje. Človek ne ve, kaj ga zadene.« — Mohorka je odprla omaro, da bi ji pokazala oporoko. »Boš vsaj za pričo. Le povej, kar si videla,« ji je naročevala. »In sama sem zapisala.«

Branjevko je zanimala oporoka. Marsikomu bo lahko postregla s to novico. Ljudje so radovedni, kdo bo dobil po Mohorki. In Koštrunka bo vedela, kar še drugim ni znano. Marsikje ji bodo urezali kos kruha.

»Čudno, saj pravim,« je mrmrala Mohorka pred omaro. Na mah ji je spremenilo barvo. Zdrsnila je na kolena ter se zgrabila za glavo.

»Ali ti je slabo?« — Koštrunka je mislila, da je starica obolela.

»Nič mi ni — toda skrinjica,« je stokala ženica. »Semkaj sem jo postavila na oporoko. Tukaj je pisanje in obleka, skrinjice pa ni — o sveta božja pomagalka!«

»Kakšna skrinjica?« je bila branjevka radovedna.

Figliuòli, avete molto da fare per domani? Abbiamo soltanto una traduzione dal tedesco in sloveno: Beri: Filjuòli, avete molto da fare per domani? Abbjamo soltanto una tradujone dal tedesco in slovèno. Prevod: Otroci, imate mnogo napraviti za jutri? Imamo samo prevod iz nemščine v slovenščino. Besede: il figliuòlo = sin (množina i figliuòli pomeni otroci, kadar starši govore o svoji otroci; tudi il figlio pomeni sin, a množina i figli so otroci; kadar pa človek govori o nekih tujih otrokih, reče il fanciullo = deček, otrok, la fanciulla = deklica, i fanciulli = otroci); da = od, iz (da Lubiana = iz Ljubljane), za (v gornem primeru: molto da fare pomeni dobesedno: mnogo za storiti); per = za; domani = jutri; soltanto = samo, le; la traduzione = prevod; dal = sestavljeno iz da (od, iz, za) in il (spolnik); il tedesco = nemščina, Nemeč (tedesco = nemški; il sloveno = slovenščina, Slovenec (sloveno = slovenski); opozarjamo ponovno, da se s pred l bere kot z, torej slovèno).

Kako se Japonke oblačijo

Japonka spi v lahnem kopalnem plašču. Vsak dan se enkrat okopije v topli vodi, obraz pa si umije večkrat. Redno vsak dan si čisti tudi zobe in jezik, z nožičkom pa odstrani z obraza sproti vse zajedalce in mozolčke. Brez pudra in rdečila se dekleta ne sme pojaviti niti pred svojim očetom, toda obraz si smejo barvati z rdečilom samo dekleta izpod 20 let. Ko prekoračijo to starostno mejo, morajo imeti bled obraz, po tridesetem letu pa morajo nositi temnomoder kimono s črnimi vzorci.

Kimono je japonska ženska narodna obleka iz pristne ali umetne svile, skratka: vsakdanja domača halja.

Ko si napudra in pobarva obraz, obleče Japonka kimono. Najboljša oblačila nosi Japonka spodaj, najslabša pa povrh. Ta običaj izvira iz časov, ko so Japonci trdili, da je več vredna vsebina nego posoda in več plemenitost duše kakor lepota telesa.

Po zimi nosijo Japonke več kimonov in spodnji se sme videti le za vratom. Okoli telesa si ovijejo štiri metre dolg pas iz trdega blaga, pod katerega zadaj zataknejo široko ploščato blazinico. Srajco jim nadomestuje rdeče sukno, tesno nabrano od bokov proti kolonom.

Poravnajte naročnino!!!

»Skrinjica!« je javkala ženica. »Jaz že vem, kakšna skrinjica... Sam Bog naj mi pomaga!«

Koštrunka ni mogla nič izvedeti. Nadaljevala je pomirjevalno: »Ali pa veš, da si jo spravila v omaro? Človek včasih kako stvar založi in vrag sede nanjo.«

Mohorka je trdila: »Tukaj sem jo hranila pod obleko. Ali meniš, da ne vem, kaj delam? Res sem nekoliko gluha, a spomin me še ni zapustil.«

»Tedad ti jo je nekdo ukradel.«

»Kdo pa je vedel, kaj je v omaro?«

»Tat je med domačini,« je branjevka ugajala. »Po vsej okolici govorijo, kako si bogata.«

»Za skrinjico ni nihče vedel... Nihče razen Tončke... A dekleta je poštena. Ni se je dotaknilo.«

»Kdo veli,« je dvomila klepetulja.

»Koštrunka, ali meniš? — Z vsjo silo se je ženica pognala kvišku in zopet počenila.

»Tončka ni bila,« je branjevka spremeniila svoje mnenje. »Pa kdaj se je to zgodilo?«

»Nocoj,« je odgovorila z vso gotovostjo. »Dozdeva se mi, da sem čula ponoči neko ropotanje.«

»Pa nisi šla pogledat?«

»Kdo pa je mislil! Omara je vedno zaprta, v veži pa toliko ropotije, da se vsak hip lahko kaj prevrne. Naše mačke niso nikoli ugnane v podstrešju pa se skrivajo netopirji in podgane.«

»Pojdi in naznani orožnikom,« ji je svetovala Koštrunka. »A takoj, dokler so sledovi še sveži.«

(Dalje)

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Mezga iz jagod divjih rož. Naberj dovolj zrele, od slane poparjene jagode divjih rož, jih prereži v polovice in poberi iz njih peške. Nato jih kuhaj z majhno količino vode toliko časa, da postanejo mehke. Nato jih pretlači skozi sito in mezgo kuhaj z enakim delom sladkorja. Kuhano odstavi, napolni v kozarec in hladno zaveži s pergamentnim papirjem.

Rižev kipnik z jabolki. 20 dkg riža skuhamo v litru vode ali mleka, dodamo nekaj soli, nato vmešamo 5 dkg masla s dvema rumenjaka, 5 dkg vaniljnega sladkorja, nastrgano limonovo lupinico in dodamo ohlajeni riž. Polovico te zmesi denemo v pomazano in z drobtinicami posuto skledo za narastek, jo potresemo nagosto z olupljenimi, na tenke rezine narezanimi jabolki, denemo nanje drugo polovico zmesi in pečemo v pečici. Preden damo na mizo, napravimo trd sneg, mu primešamo narahlo 14 dkg sladkorja, ga namažemo ali nabrizgamo na narastek, postavimo še za nekaj minut v pečico in damo v skledo. Ako nimamo snega, potresemo narastek s sladkorjem.

Kruhova juha. Nekaj sredice bolj belega kruha razrežemo na rezine in jih polijemo s poldrugim litrom hladne vode ali juhe, pristavimo in kuhamo pol ure. Nato jih žvrkljamo, da se kruh razpusti, pridenemo 2 dkg presnega masla in pol kozarca rumenega vina.

Fižol v stročju s krompirjem. Stročji fižol in na kocke zrezan krompir kuhamo vsakega posebej in nato odcedimo. V kozico denemo plast odcejenega fižola, ga zabelimo z nekaj razbeljene slanine, nato naložimo plast krompirja, nanj spet fižol in tako dalje, dokler ni kozica polna. Nadalje dolijemo še nekaj žlic vode, v kateri se je kahal krompir, in dušimo pokrito še četr ure.

Goveja juha z vlivanci. Iz enega jajca, 3 do 4 žlic moke in nekaj vode napravimo redko testo. Ko je gladko, vlivamo v vrelo juho prav tenke rezance.

Kolerabice. Kolerabam potrgamo liste, jih olupimo, zrežemo na tenke rezine, oprane liste pa na tenke rezance in skuhamo vse skupaj v slani vodi. Nato pripravimo prežganje, pridenemo sesekljani peteršilj in kuhane kolerabe, zalijemo z juho ali vodo, opopravimo in dodamo dve žlici mleka. Temu dodamo še nekaj koščkov krompirja.

Bavarska šara. Kos svinjske glave, 2 parklja in majhen svinjski rep kuhamo v slani vodi eno do dve uri. Ko je napol mehko, pridenemo na kocke zrezano rumeno kolerabo, sladko repo, tri krompirje in koren. Šaro odišavimo z lovorjevim listom, česnom in poprom.

Črne koreninice v prežganju. Črno redkev operemo, ostržemo, zrežemo na rezine in kuhamo v slani vodi. Nato jo odcedimo, napravimo prežganje, pridenemo sesekljani zelen peteršilj, zalijemo z juho, v kateri se je kuhala redkev, opopravimo, okisamo in prevremo.

Krompirjev guljaž. Opran in olupljen krompir razrežemo na velike kose in jih skuhamo v slani vodi. Potem napravimo prežganje iz masti in moke, pridenemo dosti na liste zrezane čebule, pol žličke sesekljane kumine, strok s soljo nastrganega česna, žlico paprike, zalijemo s krompirjevo, odišavimo s kisom ali z vinom, opopravimo, pridenemo kuhani krompir in pobarvamo s paradižnikom.

Koroški ajdovi žganci. $\frac{3}{4}$ kg ajdove moke pražimo v kozici tako dolgo, da začno rumeneti, nato jo stresemo v slan krop in mešamo z vilicami. Ko so žganci napojeni in zmešani, jih zabelimo z razbeljeno mastjo in ocvirki.

Vodeni cmočki. $\frac{3}{4}$ kg moke polijemo s približno $\frac{3}{4}$ vrele slane vode in testo prav dobro vmešamo. Iz tega napravimo majhne cmočke in jih zakuhamo v vreli slani vodi. Vro naj 5 minut. Nato jih odcedimo, oblijemo z mrzlo vodo in stresemo na pločevino, v kateri so na masti prepražene drobtine.

Pljučka v omaki. Telečja ali svinjska pljučka skuhamo z jušno zelenjavo, lovorjevim listom in celim poprom. Hladne zrežemo na tenke rezance. Posebej napravimo svetlo prežganje

iz 5 dkg masti in 4 dkg moke, dodamo sesekljano čebulo, česen in zelen petršilj, razredčimo z juho in pridenemo narezana pljučka. Odišavimo jih s paradižnikom, poprom, limonovim sokom in kislo smetano.

Mrzla lečna omaka. Četr št kg leče skuhamo s soljo, lovorjem in česnom do mehkega in pretlačimo skozi sito. Pridenemo olja in kisa, nastrganega hrena in nekaj gorčice, nakar opopravimo.

Praktični nasveti

Čajne madeže odpravimo s posode z milom in kuhinjsko soljo.

Katranove madeže namaži najprej z navadno mastjo. Čez več ur jih potem izperi z vročo vodo in milom. Dobro sredstvo je tudi to-le: madeže zmoči z vodo in zdrobljeno berso (vinskim kamnom), potem jih pa operi z milom in vodo. Pomagalo bo tudi izmenično izpiranje z milom, toplo vodo in terpentinovim oljem. Če je madež na obleki, ki je ne smeš prati s toplo vodo, uporabi prvi način, a z mrzlo vodo. Z madežem boš imela sicer precej preglavic, toda počasi bo le izginil.

Predmete iz mahagonija očistiš madežev s petrolejem. Oteri jih potem z volneno cunjco.

Neguimo male živali!

Kako vzredimo mlade kunce

Deset tednov stare mladiče brez skrbi odstranimo od samice. Seveda je bolje, da pustimo v hlevčku mladiče in odstranimo mater, ker le tako prebolijo mladiči laže ločitev. Dobro je, da prve noči dajemo samico zopet k mladičem, da izsesajo mleko, ki se je nabralo čez dan. Previdnost je vsekakor potrebna, kajti le tako preprečimo vnetje sesnih bradavic samice. Kdor pa mora iz kateregakoli vzroka odstraniti mladiče, naj to naredi tako, da odstrani v presledkih po dva dni vsakokrat po dva mladiča.

Po dveh ali treh tednih, to je, ko so mladiči stari 12 do 13 tednov, jih ločimo po spolu. Vse samice zapremo v skupen prostor, vse samce pa zopet posebej. Nikakor ne priporočamo, da že sedaj ločite vsakega posameznega kunca v svoj prostor, ker so preveč vajeni skupnosti, da bi mogli naenkrat prenehati tako hitro ločitev. Če pa imamo več kuncev v enem prostoru, tedaj mora biti ta prostor dovolj obsežen, da kunci lahko skačejo in tekajo. Seveda bi bilo zelo priporočljivo, da bi imeli mladiči dovolj velik prostor na prostem, da bi pri ugodnem vremenu tekali in skakali na prostem. Taka reja ima več uspeha ko pa reja v zaprtih prostorih.

Kako pa naj vendar poznam, ali je ta kunc samec ali oni samica, boste gotovo vprašali? Seveda ne moremo že po videzu ločiti spolov medseboj; kajti samo en znak je povsem zanesljiv, in sicer spolovila. Da ugotovimo spol, obrnemo kunca na hrbtno stran in pritisnemo s prsti na kožo ob spolovilih. Če se pokaže okrogla odprtina, imamo opravka s samcem, če pa je odprtina podolgovata, je to samica. Edino to je zanesljiv znak za določitev spola, vsi ostali znaki niso zanesljivi.

Mlade samice so bolj prijazne druga z drugo in se laže prenašajo v skupnem prostoru kakor samci. Prostor, kjer so samci, naj bo precej daleč od onega, kjer so samice. Že sam duh po samcih združuje samce spolno, kar deluje ovirajoče na rast živali. Kdor pa ne more samcev ločiti od samic, ker mu primanjkuje prostora, naj samce kastrira (skopi). Kastrirani kunci rastejo mnogo hitreje in postanejo bolj obilni. Seveda pa samic ne kastriramo, ker lahko izvrši tako operacijo le veterinar (živinozdravnik) in ker nam kastracija ne prinaša nobenih koristi.

Ključke in drugi predmeti iz medij pa tudi posoda, dobe svoj nekdanji lesk, če jih po čiščenju odrgneš s prerezanim ali nastrganim surovim krompirjem. Potem pa jih zgledi še s suho cunjco.

Zanemarjene kozarce očistimo s krpo, namočeno v olju, potem jih pa s pivnikom brišemo, dokler se ne svetijo.

Pri negovanju kože nadomešča boraks mnog drag preparat. Nekoliko boraksa z umivalno vodo, pa ne bo več mastne rdeče kože na obrazu! Da bi boraks škodoval, se še ni opazilo. Vendar pa je treba uporabljati v ta namen le najboljši boraks. Za hrapavo, razpokano kožo je dobro to-le: zmešajmo 500 gramov rožne vode, 50 gramov glicerina in 5 gramov boraksa in natrimo s tem kožo. Tudi vodi za umivanje las, za izpiranje ust in za grgranje lahko pridenemo nekoliko boraksa.

Lakirane predmete čistiš z mešanico iz enakih delov lanenega olja, vinskega cveta (špirta) in terpentina.

Če čistiš bakrene predmete, uporabljaj za gladenje vselej papir namesto cunjce, ker se bo baker potem dalje časa svetil.

Da spraviš madeže z belega marmorja, zmešaj dva dela sode, en del krede in en del plovcja, vse troje dobro zdrobljeno. Dodaj nekaj kapljic vode, da dobiš gosto mažo, vanjo pomoči cunjco in drgni z njo v krogu po madežu. Ko si to storila, operi ploščo z milnico in jo naposled oteri, da bo suha.

Poznamo dve vrsti kastracij: rezanje modov ali prevezanje, odnosno podvezanje modov. Kastracijo opravimo v dvoje: eden drži žival v naročju na hrbtu tako, da je zadnji del telesa obrnjen proti operaterju in da ima žival zadnje noge narazen. Operater pritisne modo živali v zadnji konec modove vrečice, jo prereže in ko modo izstopi, prereže semenovod. Rano, ki zelo malo krvavi, namažemo z lanenim oljem. Ko je operacija na eni strani končana, jo opravimo na drugi. Kastriramo lahko tudi na drugi način, in sicer tako, da spravimo modo v skrajni konec modove vrečice ter jo podvezemo s svilenom nitjo. Modo se potem posuši in odpade. Kastriranci (skopljenci) sicer 2 — 3 dni žalujejo, a nato s podvojenim veseljem žro. Za kastriranje so najboljše klešče, ki nam delo zelo olajšajo.

Mladi kunci postanejo zaupljivi in krotki, če se ljubeznivo pogovarjamo z njimi in jih ne krmimo preveč naglo. Zaupljivi in krotki kunci izrabljajo krmo bolje, ker se prav nič ne plašijo in imajo seveda večjo prednost kot plemenska žival. Nikoli ne smemo grabiti živali za ušesa, ampak vselej le za hrbtno kožo. Če je kunc težji, posebno pa breje samice moramo prijeti s polno roko za hrbtno kožo, a z levico jo primemo pod trebuhom in jo tako brez nevarnosti lahko prenašamo.

Kunčjereja zahteva tudi največjo snažnost. Posoda, iz katere kunci jedo, bodi vedno čista. Pri krmljenju ne smemo nikoli pozabiti na namen, zakaj redimo kunce. Drugače krmimo kunce za zakol, drugače za rejco. Če krmimo za zakol, tedaj bomo skrbeli za to, da bodo kunci čim prej godni za nož, ker drugače ne bomo imeli dobička, ampak le škodo. Kunce moramo pravilno krmiti. Ni prav, če dajemo mladim kuncem mnogo krme, ki ima prav malo redilnih snovi v sebi. Mladi kunci so požrešni in tako krmljeni ne pridobijo ne na velikosti, ne na teži. Če krmimo kunce pravilno in jim dajemo enkrat dnevno, ponavadi opoldne, redilne piče, z veseljem opazamo, kako hitro se razvijajo. Po šestem mesecu so godni za zakol. Najbolj redilna piča so n. pr. kuhani krompirjevi olupki pomešani z lanenimi tropinami in otrobi. Mnogo boljše in okusnejše pa postane meso, če krmimo kunce tudi z osušeni zdrobljenimi aromatičnimi zelišči kakor za krmljenje

Smrt dveh odličnih slovenskih javnih delavcev

Dne 10. t. m. je po daljši bolezni umrl v Ljubljani vseučilišni profesor dr. Metod Dolenc. Pokojnik je bil znan kot odličen pravnik in pravni zgodovinar. Rodil se je leta 1875. na Slapu pri Vipavi kot sin ravnatelja kmetijske

Vseučiliški profesor dr. Metod Dolenc

šole. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani in Novem mestu. Pravne študije je končal na Dunaju. Služboval je nato kot sodni pristav v Novem mestu in pri predsedništvu deželnega sodišča v Gradcu, od l. 1920. pa je bil vseučiliški profesor za kazensko pravo in kazen-

ski pravni red. Pokojnik je bil tudi odličen pisatelj. Zasluznemu pokojniku bo ohranjen časten spomin!

Komaj dan po smrti vseučiliškega profesorja dr. Metoda Dolenca, to je v soboto, se je preselil v večnost primarij docent g. dr. Ivan Robida. Bil je odličen zdravnik in plemenit mož. Dolga leta je vodil umobolnico

Primarij docent dr. Ivan Robida

na Studencu, leta 1912. pa je prevzel vodstvo sedmega oddelka v Ljubljani, kjer je ostal do upokojitve l. 1937. Nekaj časa pred upokojitvijo je imel tudi vodstvo splošne bolnišnice. Razen v strokovnem delu se je uveljavljal tudi na leposlovnem področju. Delavnemu možu bo ohranjen časten spomin!

Novice

*** Obisk tržaškega prefekta na velesejmu.** Dne 9. t. m. je ljubljanski velesejem posetil tržaški prefekt Ekszellenca Tamburini, ki si je podrobno ogledal vse paviljone ter se močno zanimal za razstavljeni blago. Pri ogledu sejma so prefekta spremljali predstavniki prireditve, nato pa se je prefekt sestel v vladni palači z Visokim Komisarjem.

*** Vodnikova družba v ljudno obvešča svoje poverjenike, člane in prijatelje,** da izda letos dve knjigi in sicer: Ilustrovano Vodnikovo pratio 1942 in zanimivo povest znanega pisatelja Mirana Jarca »Jalov dom«. Knjige izidejo v drugi polovici meseca novembra. Članarina znaša za obe knjigi 8 lir; vezava v platno pa 3.50 lir. Za direktne člane pa znaša članarina s poštnino 10.50 lir. Družba prosi svoje člane, da se takoj prijavijo pri svojem poverjeniku

goveda. Taka zelišča pospešijo tudi apetit živalim, ki jih krmimo za zakol.

Kunce, ki jih obdržimo za rejo, krmimo drugače. Dajemo jim sicer zadosti hranljive krme, a nikoli ne pitamo s pičo. Krmiljenje mora biti tako, da je mišičevje odporno in ne zamaščeno, ker ohrani le na ta način kunec svojo lepo obliko. Dvakrat dnevno krmiljenje popolnoma zadostuje. Preobjedena žival je lena. Za razvoj mlade plemenske živali pa je potrebna živahnost in gibčnost. Dobro je, da vsake štiri tedne pregledamo plemenske kunce ali ni morda kateri izmed njih preslabo razvit, da bi mogel služiti za rejo. Ker je za rejo najboljša čistokrvna žival, moramo predvsem paziti na znake, ki jih čistokrvna žival podeduje. Vsako, čeprav le malo deformirano žival odstranimo. Kunci, ki imajo X ali O noge ali upognjeni hrbet, so nerabni za rejo, čeprav so lahko zelo dobri kot klavne živali. Posebno važnost pa moramo pri izbiri polagati tudi na dlako in blesk oči ter apetit in uspeh nam bo v splošno zadovoljstvo zagotavljen.

ali naravnost v družbeni pisarni v Ljubljani, Puccinijeva 5-I. desno. V Ljubljani sprejema prijave tudi knjigarna Tiskovne zadruge, Selenburgova 3. Ne odlašajte s prijavo! Vsem čitateljem »Domovine« moramo toplo priporočiti, naj naroče letošnje knjige Vodnikove družbe.

*** Italijanski begunci iz Perzije dospeli v domovino.** Po nevarnem potovanju, ki se je začelo 19. septembra, je skupina italijanskih državljanov iz Perzije dospela v Italijo. V Videm sta jih te dni pripeljala dva vlaka čez Trbiž. Begunce je spremljal italijanski poslanik iz Teherana Petrucci. Na postaji sta jih pozdravila videmski prefekt in podtajnik stranke. Poslanik Petrucci je izrekel zadovoljstvo nad tem, da je srečno privedel v domovino vso italijansko naselbino iz Teherana, ki šteje skupaj 500 ljudi, od tega 100 žensk in kakih 70 otrok. Begunci so morali prestati po poti mnogo težav. Hkratu se je pripeljala tudi rodbina lombardskega zidarja Maltagliatija, čigar žena je na poti rodila dvojčke.

*** Za čebelarje vesela vest.** Slovensko čebelarstvo v Ljubljani sta obiskala g. Armando Vita, tajnik odseka italijanskih čebelarjev v Rimu, in dr. Solari, zastopnik tvornice za sladkor v Bologni. Sporočila sta, da je pristojno ministrstvo v Rimu dovolilo sladkor za krmiljenje čebel, in sicer za vsak panj A. 2. po 3 kg, za kranjič 2 kg in za prašiček 1 in pol kg. Prvi vagon je že na poti. Sladkor dobe samo čebelarji, ki so člani društva. Je v ploščicah in denaturiran s česnovim ekstraktom.

*** Žive so in zdrave.** Odbor slovenskih rojakov v Paračinu je sporočil, da ni resnična vest o smrti treh znanih Celjank: gospe Golgranceve, žene stavbenika, gospe Didekove, žene šefa katastrske uprave, in gospe Doboviškove, žene odvjetnika. Poročilo še dostavlja, da so vse tri gospe zdrave in čile.

*** Smrtna žrtev prometne nesreče.** Za poškodbami, dobljenimi ob prometni nesreči na tako zvanih Vratih je umrl 5letni sin trafikanta Marjan Lukman v Novem mestu. Poškodbe so bile tako hude, da mu zdravniška pomoč ni mogla rešiti življenja. Prizadetim staršem naše najskrenejše sožalje!

*** Smrt dobrega moža.** V Dolenji Nemški vasi je umrl posestnik in po Dolenjskem znani prekupec z živino g. Jože Uhan, po domače Jošk. Zadna leta so ga razmere pritiskale k tlom in nekdanj dobrodušen in prijeten družabnik je doživljal hude čase. K večnemu počitku so ga položili na pokopališče pri Sv. Marjeti. Blag mu spomin!

*** Lov na polhe letos ni.** Oktober je najprimernejši mesec za lov na polhe. Poljši lov v jesenskih nočeh je bil že pred davnimi časi zabava mladih in starih Dolenjcev, ki so marsikatero noč prečuli v tihem bukovem ali gabrovem gozdu pri lovu na polhe. Ob gorcem ognju, kjer so pekli krompir ali kostanj, so marsikatero uganili in si na ta način krajšali dolge nočne ure. Letos poljšega lova ni. Lovci ostajajo doma, ker stroge odredbe ne dovoljujejo nočnih sprehodov niti po gozdu. Tako se polhi lahko nemoteno pasejo po žiru.

*** Konj je rešil gospodarja.** 58 let stari kmet Antonio Giacomazzi iz okolice Trevisa se je vračal te dni zvečer s kolesjem domov. Na poti ga je napadla nenadna slabost in se je zgrudil nezavesten na dno voza. Konj, ki je čutil, da so vajeti popustile, je nadaljeval v brzem teku proti domu in je došel pravilno na domače dvorišče z gospodarjem. Ki ni dajal nobenega znaka življenja. Ura je bila že legla spat. Toda konj jih je z neprestanim glasnim rezgetanjem zbudil iz spanja. Na ta način so mogli nezavestnega kmeta spraviti v posteljo in priključiti še prevočasno zdravniško pomoč.

Iz Hrvatske

Svečan pogreb padlih usasev. V Sarajevu sta bila svečano pokopana ustaša nadporočnik Božidar Ivanović in Andrija Rudan, ki sta oba padla v borbi s četniško-komunističnimi četami.

Gospodarska meja med Srbijo in Hrvatsko. 10. oktobra je bila dozrajna gospodarska meja med Srbijo in Hrvatsko preložena nazaj na politično mejno črto Sava—Dunav, kjer bo odslej tudi pregledovanje potnih listov, deviz in carine. Prehod čez mejo je dovoljen samo s posebno izkaznico, ki se dobi pri policijskem ravnateljstvu v Beogradu v sporazumu z vojaškim poveljstvom Beograda. Prehodi čez mejo so: železniška proga Beograd—Zemun in most Bograd—Zemun in ladja in brod Beograd—Zemun.

Nova trgovinska pogodba med Hrvatsko in Nemčijo. Hrvatska in Nemčija nameravata skleniti novo trgovinsko pogodbo. Priprave so že v teku. Pogajanja bodo v Zagrebu.

Hrvatski se je na novo priključilo več občin. S priključitvijo občin Bregane-Jesenice ob Savi, Nove vasi, Obrežja, Breganskega sela in z delno priključitvijo vasi Rajca, se je hrvatska država povečala za 38 kv. kilometrov z okroglo 1000 prebivalci, ki so po večini Slovenci. V kratkem bo dograjena nova betonska cesta od Zagreba do Bregane, s čimer bo hrvatska prestolnica po najkrajši poti zvezana z nemško mejo.

V Zagreb se je v šestih mesecih priselilo 60 tisoč ljudi. Zagrebški »Novi list« razpravlja o gradbeni delovnosti v Zagrebu in ugotavlja, da je sicer javna gradbena delovnost živahna, zaostaja pa zasebna gradbena delovnost. Gradnja novih stanovanj pa je v Zagrebu nujno potrebna zaradi znatnega obsega doselitev v zadnjih šestih mesecih. »Novi list« ceni, da se je v šestih mesecih doselilo v Zagreb okrog 60.000 novih stanovalcev, to je toliko, kolikor je znašalo celotno število prebivalcev leta 1900.

Na smrt obsojen mornar. Naglo sodišče v Zagrebu je obsodilo 27-letnega mornarja Devčića iz Karlobaga na smrt, ker se je v noči na 14. september izdal za detektiva ustaške policije. Vdrl je v stanovanje zakoncev Miškovičev, ki ju je nato odpeljal z avtom do Save, tam pa je z bajonetom zabodel najprej moža in potem še ženo. Polastiti se je hotel njunega premoženja. Bil je ustreljen.

Oglašujte v »Domovini«!

Iz Trsta in Gorice

Prihod novega vojaškega poveljnika v Trst. V Trst je prispel general Franco Navarra Viggiani, novi poveljnik vojaškega okrožja in posadke, in prevzel svoje mesto po generalu Mondaddiju, ki ga je dolžnost klicala drugam. V prejšnji svetovni vojni se je kot poveljnik oddelkov udeležil bitk na Krasu in na Piavi. Pohod na Rim ga šteje med svoje goreče pripadnike. Pozneje je bil zvezni tajnik in je po nalogu vlade vršil razne zaupljive naloge. Najbolj je zaslovelo njegovo ime z zavzetjem Abesinije, kjer se je uveljavil kot poveljnik domačinskih oddelkov.

Grozdni dan v Gorici. Nedavno je bil v Gorici tako imenovani dan grozdja, ki ima za smoter pospeševanje uživanja grozdja in s tem dvig vinogradništva. Ti grozdni dnevi so že dalje časa uvedeni in so dali že lepe uspehe.

Trikrat dvojčki. Te dni je Ekszellenca prefekt v Trstu iz Ducejevega sklada nakazal tri nagrade po 700 lir za dvojčke, ki jih je štorklja prinesla Menottiju Zacuttiju, Aureliu Mininu in pa Pietru Zerbinu v Gradežu.

Smrt rojaka v Južni Ameriki. Dne 26. avgusta je umrl v Južni Ameriki 38-letni Anton Pipan s Planine pri Vipavi. Blag mu spomin!

Otroka zanetila požar. Na Vrh sv. Valentina so imeli te dni požar, ki je terjal tudi človeško žrtev. Povzročila je ogenj lahkomišelnost otroška igra z vžigalicami. Otroka posestnika Ludvika Trpina, 5letna Matilda in 3letni Slavko, sta našla nekje škafatlico vžigalic, pa sta se šla igrati v shrambo za seno, ki je bilo zraven hiše. Pri tem jima je goreča vžigalica padla v seno in na mah je bilo vse poslopje v plamenih. Medtem ko je mlajši Slavko ob pravem času pohitel na prosto, so Matildo plameni zajeli, da se ni mogla več rešiti, in je zgorela. Požar je napravil tudi sicer veliko gmotno škodo. Gasilec iz Gorice gre zasluga, da ni poslopje pogorelo do tal in da je bila rešena hiša.

Nesreča s staro granato. V goriško bolnišnico so pripeljali 27-letnega posestnika Ivana Sušiča iz Gorice. Sekal je les ob cesti proti Sv. Marku, pa je po nesreči na lepem zadel ob staro granato. Pri razpočenju je dobil Sušič precej hude poškodbe po nogah in po životu. Dogodek vnovič opominja, da je treba biti pri delu na krajih, kjer je nekoč divjala vojna, zelo previden.

Gorenjskega

Generalni referent Kehrl na Gorenjskem. Iz Berlina je dospel preko Linca v Beljak generalni referent v nemškem gospodarskem ministrstvu Hans Kehrl. Nadaljeval je pot na Bled, kjer ga je sprejel civilni komisar Kutschera. Razpravljala sta o različnih gospodarskih vprašanjih.

Ustanovitev okrožnih hranilnic na Gorenjskem. Kakor poroča »Kärntner Grenzruf«, so bile z odredbo načelnika civilne uprave za Južno Koroško ustanovljene v Kranju, Kamniku in Radovljici okrožne hranilnice po nemškem vzorcu. Tamkajšnje mestne hranilnice bodo razpuščene. Nove okrajne hranilnice bodo prevzele vse hranilne vloge mestnih hranilnic in so že pozvale vse imetnike hranilnih knjižic, naj predložijo stare hranilne knjižice v zamenjavo za nove. Odredba načelnika civilne uprave nadalje določa, da prevzamejo vse občine kranjskega, radovljiškega in kamniškega okrožja jamstvo za hranilne vloge okrožnih hranilnic.

21. obletnica koroškega plebiscita se je te dni slovesno praznovala po vsem Koroškem. V Celovcu so ob tej priložnosti odprli v Umetniškem domu razstavo spominskih dokumentov. Zvečer pa je bila v gledališču prireditev Hitlerjeve mladine ob spremstvu gledališkega orkestra. Besedilo je napisal Josip Friderik Perkonig. Na spominske table v deželnem dvorcu je bil že zjutraj položen venec Adolfa Hitlerja.

35 let karavanske železnice. Te dni mineva 35 let, odkar je železniško ravnateljstvo v Beljaku izročilo karavanske železnice javnemu prometu. Železnica se deli v štiri dele: v progno med Celovcem in Podroščico, v Karavanski predor, v progno do Jesenic in v

stransko progno od Beljaka do Podroščice. S karavansko in bohinjno železnico sta bila Celovec in Beljak zvezana s Trstom.

Solanje voditeljev mladine. V državni splošni šoli v Landskronu ob Osojskem jezeru je bil te dni zaključen prvi tečaj, v katerega so bili poslani odbrani mladeniči iz gorenjskih krajev, da se izurijo za bodoče voditelje mladine. K zaključnemu zboru je prišel tudi načelnik civilne uprave Kutschera, kateremu je štabni vodja Waldner predstavil 110 gorenjskih mladeničev in rekel, da so ti mladeniči v teku pouka pokazali popolno uporabno pripravljenost in da se bo s pomočjo te mladine začelo Gorenjsko na novo urejati. Na večbalsku so potem morali udeleženci tečaja pokazati svoje učne uspehe v vajah, igri, petju in v zunanji držji. Načelnik civilne uprave je nato ugotovil, da so v vsakem pogledu enakovredni s koroškimi mladeniči, češ: »Saj so bili vaši predniki Nemci in Nemci ste tudi vsi vi.«

K pregledu konj v Kranju so prišli kmetje mnogo živali, ki so kljub neenotnosti pasme pokazale, da imajo Gorenjci mnogo ljubezni do konjereje. Izmed 726 prignanih kobil so vpisali v rodovnik 120, in sicer iz radovljiškega okraja izmed 203 prignanih 56, iz kranjskega okraja izmed 140 prignanih 28, iz bivšega loškega okraja izmed 23 prignanih 12. Dogon iz kamniško-litijskega okraja je bil 276 kobil, za vpis v rodovnik so jih pa priznali le 24. Strokovnjaki so splošno ugodno presodili gorenjsko konjerejo in obetajo lep razvoj. Odslej bodo na Gorenjskem enotno gojili noriško pasmo. Pripeljali bodo več državnih žrebcev v novo ustanovljeno oplemenjevalne postaje.

Nastop proti ovaduhom. Celovski dnevnik piše, da so ovaduhi najmanj razveseljive pojave. Državna tožilstva in sodišča so že leta 1933. započela odločno in uspešno borbo proti njim. V neki nedavni sodbi je najvišje sodišče ugotovilo, da lahko tudi neosnovane prijave na narodnosocialistično stranko pomenijo izsiljevanje po členu 253. nemškega državnega zakonika.

Dovtipi na račun države niso dovoljeni. 28-letna Edit Rathova, žena zdravnika iz Bonna, je bila na letovišču pri Sv. Krvi. Najprej se je čudila, da se ljudje pozdravljajo z nemškim pozdravom, potem pa je v neki gostilni pripovedovala različne dovtype na račun nemške države in njenih voditeljev. Takoj je bila ovadena. Pred celovškim sodiščem je bila obsodena na šest mesecev zapor. Nadalje se je pred celovškim sodiščem zagovarjala 42-letna Frida Legatova, ki je zadno leto večkrat poslušala tuje radijske postaje. Posebno sodišče jo je obsodilo na leto dni ječe.

Na smrt obsojen vlomilec. Tapetniški pomočnik Viktor Fatur, rojen leta 1911 v Zalogu pri Postojni, je bil zasačen v noči na 23. maja, ko je hotel v Stražišču pri Kranju vломiti v gostilno Pavla Rozmana. Med ruvanjem je zadel Rozmanu več vbovljajev z bajonetom na hrbtu in na glavi. Fatur se je moral zdaj zagovarjati pred celovškim deželnim sodiščem in je bil obsojen na smrt.

Iz Spodnje Štajerske

Novi delovni pogoji za Spodnjo Štajersko. Načelnik civilne uprave na Spod. Štajerskem je izdal naredbo o novih delovnih pogojih za delavce, zaposlene v vinogradništvu. S tem je izpremenjena naredba o delovnih predpisih z dne 9. maja l. 1941.

V tečaj za voditeljsko šolanje v Celju je bilo vpoklicanih 80 krajevnih voditeljev in voditeljic. Tečaj bo trajal 14 dni. Predavajo jim o narodno-socialističnem svetovnem nazoru in o nemški zgodovini.

Zlata poroka. Nedavno sta praznovala zlato poroko Mariborčana upokojeni okrajni tajnik Ivan Koudelka in soproga Alojzija. Slovesnost je bila pri sinu Rudolfu, inženjerju državnih železnic v Beljaku.

Prepoved prodaje klobukov v Mariboru. Politični komisar za mesto Maribor Knaus je prepovedal prodajo vseh vrst klobukov, dokler ne bodo razdeljene med prebivalstvo nakaznice za obleko. Samo v nujnih primerih sme biti izdana nakaznica za nakup klobuka.

Najstarejši celjski izvošček umrl. Te dni je v Celju umrl najstarejši celjski izvošček Franc Ramskugler. Mož je bil več kakor 50 let izvošček. Po rodu je bil iz Gornjega Štajerskega.

Smrt za kapjo. Na svojem posestvu na Bizeljskem je umrl za srčno kapjo brežiški posestnik in bivši mesar Jurij Druškovič. Štel je 51. let. Pokopali so ga v Brežicah. — Blag mu spomin!

Žrtev brezobzirnega šoferja. Nedavno se je pripetila, kakor smo že poročali, na cesti pri Ptujju huda prometna nesreča, katere žrtev je postal mariborski tvorničar povištva Ervin Zelenka. Pri Sv. Mariji pri Tezni so potem orožniki aretirali brezobzirnega šoferja Rudolfa Greinerja. Mož je zakrivil istega dne še en prometni prestopok. Malo je namreč manjkalo, da Greiner ni povozil kolesarja Krautwalda od Sv. Miklavža. Nedaleč od kraja, kjer se je pripetila ta nesreča, je zavozil Greiner na vso moč v drevo ob cesti. Kolesar, ki je to videl, se je pognal za njim in ga pozval na odgovor. Greiner je pa pograbil železno ročico in hotel udariti z njo Krautwalda. Kolesar je zbežal in pustil kolo na cesti. Šofer je kolo položil na svoj avto in se odpeljal naprej. Kmalu potem se je pripetila na cesti pri Ptujju omenjena usodna nesreča. Greiner je zavozil po nesreči v ograjo in jo porušil. Za svojo žrtev se sploh ni zmenil. Na tovrnem avtomobilu so se poznali sledovi krvi. Tvorničar Zelenka je dobil hude telesne poškodbe in je pozneje v bolnišnici umrl. Brezobzirnega šoferja so ovadili sodišču.

Kak mora biti štedilnik

Drage gospodinjice, ali imate radi lepo izloščene okvire in okove okrog štedilnika? Kajpak da. No, potem jih nikoli ne loščite s smirkovim ali steklovitim papirjem, če nočete, da se vam narede raze in da vam okovi hitro zarjave.

Ako pečica pri peki ali pa okvir štedilnika zaradi ognja pomodri, namočite krpo v kis ter odrgnite pečico oziroma okvir štedilnika! Videle boste, da modre lise takoj izginejo. Nato vse dobro izplaknite s toplo vodo. Ozmite krpo in denite nanjo malo drobnega peska in belega pepela iz štedilnika, potem pa z njo okvire, okove in drugo pošteno izloščite. Ko se posuši, se napravi siva povlaka, ki jo obrišete s suho krpo. Vse železje se vam bo svetilo kakor srebro. Če je štedilnik zanemarjen, bo trajalo čiščenje sicer malo več časa, toda lesk bo dolgo ostal. To pa velja pripomniti, da je treba vse to delati, ko je štedilnik topel.

Posodo, v kateri se cvre ali ki je kakorkoli z maščobo onečiščena, boste najbolje očistile, če nasujete vanjo nekaj žaganja od mehkega lesa ter jo dodobra pretresete, da se žaganje povsod razdeli. Nato pustite posodo na kraju štedilnika ali pečice, da se malo ogreje. Žaganje bo vso maščobo vpiilo in neprijetni žaltavi duh bo izginil.

Če te zgaga peče. Pest encijana (košutnik, gorečica) zreži na drobno, dodaj pest tankih olupkov od oranž in stresl to v pol litra žaganja. Postavi za osem dni zamašeno steklenico na sonce ali vrhu ognjišča, in zdravilo je gotovo. Jemlji pred jedjo po par kapljic.

Gnoječe rane in ture hitro zaceliš. V lončeni ali pločevinasti posodi mešaj na štedilniku 65 gr voska, 32 gr kolofonije, 32 gr laškega olja, 16 gr stopljenega govejega loja in 16 gr terpentinskega olja. Ko se vse zmešča in postane gladko spravi v pločevinasto škatlico in uporabljaj za mazanje ran, ki se kmalu izčistijo in zacelijo.

Iz Srbije

Preosnova srbske vlade. Na predlog ministrskega predsednika generala Milana Nedića in v sporazumu z vojaškim poveljnikom v Srbiji je bila preosnovana srbska vlada. V nji so zdaj: ministrski predsednik general Milan Nedić, notranji minister Milan Acimović, finančni minister Dušan Letica, zunanji minister Ognjen Kuzmanović, prosvetni minister Velibor Jonić, minister za pošte in brzojav Josip Kostić, minister narodnega gospodarstva Mihajlo Olčan, minister za kmetijstvo in prehrano dr. Miloje Radosavljević,

pravosodni minister Čedomir Marjanović, minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Jovan Mijušković, prometni minister Gjura Dokić. Posle ministrstva, javnih del je prevzelo ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje.

Palača patriaršije vrajena pravoslavni cerkvi. Nemška zasedbena oblastva so sklenila vrniti vodstvu srbske pravoslavne cerkve krasno palačo, v kateri je bil sedež patrijarha srbske pravoslavne cerkve.

Gradnja novega cestnega mostu preko Save v Beogradu. Na mestu, kjer je stal veliki viseči most, ki je vezal Beograd z Zemunom, bodo zgradili nov most, ker bi bila obnovitev starega mostu, ki so ga v teku vojne porušili, zelo težavna in bi povzročila preveč stroškov. Gradnja novega mostu so že pričeli v avgustu.

V Srbiji bodo v kratkem zamenjali tudi bankovce po 50, 20 in 10 din. Iz Beograda poročajo, da pripravljajo na odločujočih mestih končno razčiščenje položaja srbske valute. Zato bodo v kratkem zamenjali še stare bankovce po 50, 20 in 10 din.

Obnovljen železniški promet od Vršca do Bele Crkve v Banatu. Uradno je bilo objavljeno, da je bila obnovljena železniška proga med Vrščem in Belo Crkvo, katero je bila na svojem umiku uničila bivša jugoslovenska vojska.

Bolgarski konzul je obiskal bolgarske naselbine v Banatu. Bolgarski konzul v Beogradu Paskalev je obiskal pred dnevi Bolgare, ki žive v Banatu. V srbskem Banatu jih je okrog 8000, medtem ko jih je v romunskem delu Banata okrog 20.000. Čeprav so ti Bolgari živeli več kot 200 let odtrgani od svoje domovine, so vendar ohranili vse svoje jezikovne in narodnostne posebnosti.

Protikomunistična borba v zapadni Srbiji. Beograjska »Donau-Zeitung« se obširno peča s protikomunistično borbo v zapadni Srbiji in navaja več primerov, kako so bili komunisti obvladani. Med drugim navaja tudi, da so komunisti v nekaterih mestih Srbije razglasili »sovjetsko vlado«, vendar pa so bili kmalu poraženi in pognani nazaj v gozdove. V borbo proti komunističnim četam v Srbiji so poleg nemških čet posegle tudi ustaške čete, ki so prišle na pomoč iz Hrvatske. »Donau-Zeitung« zaključuje svoj članek z nasvetom, naj se komunisti ne upirajo nemški zasedbeni oboroženi sili in vladi armadnega generala Nedića, ker bodo sicer iztrebljeni do poslednega.

BOLJSE MU JE

Župnik: »No, sosedu, kako je kaj z zdravjem vašega moža?«

Soseda: »Hvala, čisto zdrav še ni, pa toliko si je že opomogel, da se je včeraj spet napil!«

Prosjak Luka

Ze pred mnogimi leti se je znašel v teh gorakih vasicah in potem se je po njih klatil do smrti. Vsi so ga poznali, povsod je bil priljubljen. Ko je prišel od neznano kje, so mu nadel ime Luka. Bil je precej omejen, majhne postave, vedno smešen in vesel. Za delo ni bil, živel je le od miloščine. Nekaj časa je bil v tej vasi, potem je šel v drugo, bil nekaj časa tam, nato se je pojavil v tretji in tako vse življenje. Povsod je bil dobrodošel in vedno je kaj zanj ostalo. Tu je dobil ponošeno obleko, tam star klobuk, ki ga je nataknil kar na vrh prejšnjega in je potem vaška otročad vpila: »Luka ima dva klobuka.«

Vse je rad jedel, najrajši pa kruh. Pojedel ga je kar za tri. Ljudje so mu kaj radi dajali kruh in ga gledali, s kakšno slastjo ga je popravljaj. Ko je prišel v neko hišo, so baš vlekli iz peči sveže pečen kruh. Poželjivo je gledal Luka lepo zapečene in tako vabljivo dišeče hlebe, a ne zaman; gospodinja mu je dala kar tri in vse je takoj pojedel. Kmalu ga je začel neznanško boleti trebuh, pa so ga hudomušni domačini potolažili: »Pas si stisni, Luka!« Ko so ga minile bolečine, je odšel v drugo hišo in ni se branil kruha, če so mu ga le ponudili.

Nekoč si je v raznih hišah nabral mnogo kruha in ga spravil v koš na hrbtu. Proti pol dnevu je prišel na neko kmetijo, ko so domači sedeli pri kosilu. Ni se dal dosti prositi, ko

Po širnem svetu

× Najmlajše nemško mesto. Svečano so te dni ob navzočnosti zastopnikov države razglasili občino Haydekrug, drugi največji kraj v Memelski pokrajini, za mesto. Kraj šteje 5000 prebivalcev. Ustanovil ga je pred 430 leti nemški viteški red.

× **Vojni izdatki Anglije znašajo dnevno 13 milijonov funtov.** Guverner Angleške banke Montague Norman je v Londonu po radiu izjavil, da znašajo izdatki za vojno zdaj že 13 milijonov funtov na dan. Približno polovico tega zneska je mogoče poravnati z davki, za ostalo bo treba najeti posojila ali črpati iz drugih skladov.

× **Omejitev prodaje koles v Nemčiji.** Nemški državni pooblaščenec za tehnične izdelke je izdal predpise za prodajo koles in motociklov, ki so stopili 15. oktobra v veljavo. Trgovci bodo smeli v bodoče prodajati v Nemčiji kolesa in motocikle le na posebne nakaznice, ki jih bodo krajevni gospodarski uradi izdajali le v primeru, če obstoja nujna in življenjsko važna potreba.

× **95-letnica dvojček.** Te dni sta praznovali 95-letnico rojstva dvojčki Mina Schmidtova v Magdeburgu in Avgusta Ciemannova v Tangermündu. Rodili sta se 31. avgusta l. 1846. To je menda v Evropi edini primer, da sta dočakali dvojčki tako visoko starost.

× **Stalin poziva moskovsko prebivalstvo k odporu.** Iz Berlina poročajo: Položaj na bojišču pred Moskvo je postal, kakor kažejo poročila nemških listov, tudi z ruskega vidika zelo resen. Zaradi tega je Stalin izdal nekaj razglasov na moskovsko prebivalstvo, v katerih ga je pozval, naj v primeru vdora nemške vojske v Moskvo brani mesto od hiše do hiše.

× **Angleška velikodušnost nasproti Rusiji.** Iz Rima poročajo: Angleški ministrski predsednik Churchill se je velikodušno odrekel takojšnemu plačilu za angleške dobave Sovjetski Rusiji.

× **Novo vrsto bombnikov izdelujejo na Švedskem.** kakor poročajo iz Stockholma, so začeli na Švedskem izdelovati nov tip bombnika strmoglavca. To so enokrovniki s kolesi, ki se dajo potegniti v trup. V primeru z dozdajšnjimi letali, ki jih je uporabljala švedska vojska, predstavljajo novi bombniki velik napredek. Pri novem tipu upoštevajo posebne vremenske in podnebne prilike, ki jih bodo morala ta letala premagovati v zimskem času.

× **Ognjenik Semeru nevarno bliuva.** Iz Batavije poročajo, da postajajo izbljuvi javanskega ognjenika Semeru čedalje ne-

so mu ponudili skledo žgancev. Koš je postavil v vežo in se vsedel k mizi. Kaj brž je bila skleda prazna.

»Ali bi še kruha jedel?« ga je vprašal gospodar, ko je videl prazno skledo.

»O, kruha pa, kruha!« se je veselo namuzal Luka. »Tega se res nikoli ne branim.«

Kakor so se povsod z njim radi pošalili, tako tudi tu. Iz njegovega koša so jemali kruh in mu ga dajali. Dolgo ni opazil, da je to njegov kruh. Šele pri devetem kosu se je ustavil:

»O, o, ta kruh je pa iz mojega koša! Dobro ga poznam. Ta kos so mi dali Jamškovi v Gočah, samo oni pečejo tak kruh...«

Milo se je razjokal, kajti kruh mu je bil čez vse.

Zima je bila, sneg je na debelo pokrival vasi. Kmetje so čepeli doma in popravljali orodje.

»Le kje je Luka?« so vpraševali. »Nemara je v sosedni vasi in se zaradi snega ne upa naprej.«

Ni ga bilo v sosedni vasi, tudi v tretji ne, v nobeni ga ni bilo, pogrešali so ga povsod.

Sneg je skopnel, Luke ni bilo več. Izginil je, nihče ga ni videl. Žalostno so zmigovali ljudje z glavami.

»Na čuden način se je pojavil med nami in čudno je tudi izginil,« so govorili. »Najbrž je padel v reko in ga je odnesla.«

Dolgo so se ga spominjali, nazadnje so pa tudi nanj pozabili. Le včasih še kak dedek vnukom pripoveduje prigodbice o prosjaku Luku.

Tihomir

varnejši. V enem samem dnevu si je odprl sedem novih žrel. Veletok lave, ki ga meče iz sebe, je zdaj že nad poldrug kilometer širok. Oblastva Nizozemske Indije skušajo ta veletok ustaviti z gradnjo zaporednih nasipov, pri čemer so zaposlile na tisoče domačinov. Prebivalstvo v strahu zapuša ogroženo ozemlje.

× **Čudna zvezda, ki se bliža naši zemlji.** V vesoljstvu je zvezda, ki meri na svoji poti naravnost na našo zemljo. Po ameriškem zvezdoslovcu, ki se največ ukvarja z njo, se imenuje Bernardova zvezda. Leskeče se žolto in od naše zemlje je oddaljena pet svetlobnih let. To pomeni, da bi potrebovali svetlobni žarki s te zvezde do naše zemlje pet let. To je 315.000krat večja razdalja kakor razdalja zemlje od sonca. Bernardova zvezda se pomakne vsako sekundo za 706 km naprej. Če bi ostala naša zemlja na svojem zdajšnjem mestu, bi se srečala z Bernardovo zvezdo čez 14.000 let. Dunajski zvezdoslovec Graff je izračunal, da se bo Bernardova zvezda najbolj približala naši zemlji čez 9100 let. Toda takrat bo še zmerom oddaljena od nje 160.000krat dalje, kakor je oddaljena naša zemlja od sonca.

× **Morski volkovi na debelo uničujejo ri-be pred Smirno.** V morskem zalivu pri Smirni v Turčiji so nedavno doživeli nenavaden pojav. Ugotovili so namreč, da se je število rib, ki so bile znane v teh turških vodah, nenavadno skrčilo. To pa zaradi tega, ker so se tod v zadnem času pojavile kar štiri vrste najkrvoločnejših morskih psov, ki so med ribjim zarodom uprizorile pravi pokol. Strokovnjaki, ki se bavijo z ribjim življenjem, menijo, da bo v prihodnih dveh letih iz teh vod izginila še marsikakšna vrsta rib prav zaradi tega, ker se tod v čedalje večjem številu pojavljajo požrešni morski psi.

× **Zakaj je Črno morje črno.** Črno morje je prav za prav veliko celinsko jezero, globoko ponekod do 2200 m. Zakaj se imenuje to morje črno? Njegovo dno je pokrito z modrim apneničastim blatom, blizu obale je pa blato črno. Blato in tudi morska voda dobivata svojo barvo iz rudnin na dnu Črnega morja.

× **Tridesetkrat je bil oženjen.** V Kajaaniju na Finskem je umrl imovit kmet Paavo Muki. Učkal je 78 let in v svojem razmeroma dolgem življenju je postavil poseben rekord. Poročil se je namreč z nič manj kakor 30 ženskami. Možak, ki je bil lep in zgovoren, se je poročil prvič v starosti komaj 18 let. Tri mesece pozneje se je ločil od žene, ki je bila pet let starejša od njega. Oženil se je kmalu nato z drugo žensko, ki je pa umrla po kratkem času za jetiko. Od tedaj se je njegovo življenje gibalo med samimi porokami in ločitvami do njegovega 70. leta, ko se je oženil tridesetič in zadnjič. Vzel je tedaj lepo, toda ubožno dekle, ki je štelo 25 let in s katerim je imel dva otroka. Njegovega pogreba se je udeležilo 24 njegovih bivših žen. Novinarjem, ki so bili radovedni, kakšno mnenje so imele o možu, so izjavljale skoraj soglasno, da mu je imel podjetni Muki strasten značaj, sicer pa je bil velikodušen in vesel.

× **Orel je napadel kmetico.** V neki vasi pri Mladenovcu v Srbiji je planil velikanski orel na neko kmetico in jo s silnimi udarci s krili vrgel na tla. Kmetica je ohranila prisebnost, pograbila sekuro, ki je ležala blizu nje na tleh in se začela obupno braniti. Orel je dobil udarec s sekuro in se je opotekel. Ta trenutek je ženska izkoristila, da mu je vrgla preko glave vrečo. Po daljši borbi ga je nato s sekuro pobila.

× **Umetni zobje iz umetne smole.** Doslej so pri izdelovanju umetnih zob uporabljali v prvi vrsti zlato in porcelan, ki pa ne ustrežata povsem svojemu namenu. Zdaj poročajo, da so čisto ustrezno snov za izdelovanje umetnih zob iznašli v Švici. Tam so začeli izdelovati nove zobe iz neke umetne smole, ki jo delajo v velikih švicarskih tvornicah. Pravijo, da ta nova snov prekaša tudi najboljše izdelke ameriške zobarske industrije. Zaslu-go za novi izum ima neki baselski zdravnik, čigar imena zaenkrat ne povedo.

S pogumnim dejanjem si je pridobil dekle

V švedskem mestecu Karlskronu je neki sodnik, ki je bil znan po svoji raztresenosti, pustil svoj avtomobil na eni izmed glavnih ulic in šel na obisk k svojemu prijatelju. Pozabil pa je ugasiti motor in potegniti zavore. Komaj je stopil v hišo, kjer je stanoval njegov prijatelj, že se je začel avtomobil premikati po cesti, ki drži na tistem kraju precej navzdol. Sprva je avto vozil počasi, potem pa čedalje hitreje. Med množico ljudi na cesti je nastal velik preplah. Nesreča je bila neogibna. Avto je drvel naravnost proti dvema drugima avtomobiloma, v katerih sta šoferja spričo preteče nevarnosti krčevito pritiskala na zavore. Tako sta preprečila nesrečo, toda drveči avto se je medtem že zaletel v večjo skupino koles, ki so bila naslonjena ob pločniku.

Ko je bil avto brez voznika oddaljen samo še nekaj metrov od mestnega trga, polnega vsakovrstnih vozil, se je mlad delavec, čeprav se ni razumel na šofiranje, z urnim skokom pognal v avtomobil in zgrabil krmilo. Posrečilo se mu je vozilo zavreti. Avto je v trenutku obstal.

Gledalci so začeli navdušeno ploskati mladeniču. Čakalo pa ga je še dosti boljše priznanje za njegovo pogumno dejanje. Iz množice, ki se je strnila okoli avtomobila, je stopilo lepo dekle, ki mu je bil mladenič dolgo časa zaman dvoril, skočilo fantu okoli vratu in ga poljubilo. Razume se, da se ta dogodek ni mogel končati drugače kakor da sta se fant in dekle poročila.

Danski godbenik, ki je že trikrat vstal od mrtvih

Vodja mestne godbe v danskem mestecu Nyborgu Bäcke, krepak šestdesetletnik, ljubitelj dobro založene mize in piva, je že trikrat umrl in trikrat od smrti vstal. Tretjič se mu je ta nerodna zadeva zgodila pred nekoliko dnevi. Sinovi so ga položili na mrtvaški oder, a po dveh dnevih je nenadno odprli oči, skočil z odra, napravil nekoliko korakov po sobi, toda takšnih korakov, da se je hiša tresla kakor ob majhnem potresu, ter zahteval, naj mu nemudno pripravijo neko dansko okrepitevno jed, ki sestoji iz 27 različnih dražil, teka in četrt litra slovega žganja iz Aalborga.

Pred petimi leti se je bil isti Bäcke zrušil na cesti zadet od kapi. V bolnišnici so ugotovili, da je mrtev. Po 24 urah so ga položili na oder, a v noči, preden bi ga odnesli na pokopališče, se je v veliko grozo mrliškega paznika vzdignil z odra in zahteval, naj mu dajo jesti. Paznik bi bil od strahu kmalu sam umrl.

Nekaj podobnega je bilo lansko leto, ko so ga našli mrtvega v postelji. Zbudil se je v trenutku, ko je pastor govoril dolg govor, v katerem je poveljeval njegove vrline, zlasti njegove zasluge za mestno godbo, njegov veseli značaj in izvrstni tek.

Ker je njegovim sinovom znana ta njegova slabost, da se od mrtvih prebuja, so tokrat, ko je že tretjič umrl, počakali rajši dan več z njegovim pogrebom. Bili so sveto prepričani, da ga res ne bodo še izgubili. Bili so kar v zadregi, ko so prihajali sorodniki in znanci, da bi izražali svoje sožalje zavoljo očetove prezgodne smrti. Kakor se je izkazalo, so imeli s svojim prepričanjem prav. Če drži tista, da še dolgo živi človek, ki ga po krivici razglasijo za mrtvega, tedaj bo vrli Bäcke še dolgo tlačil zemljo.

× Zaplenjene pošiljatve nemških knjig v Argentini. V Buenos Airesu so oblastva preiskala 83 poštnih vreč, ki jih je nemško poslaništvo poslalo na Japonsko. V njih so našli knjige za nemško mladino. Kljub temu je preiskovalni sodnik na zahtevo državnozborskega priskovalnega odbora odredil zaplombo vseh poštnih vreč.

Smeh je zdravje :::::

Kako je Štempihar prepoznal svojega sina

Tam na Dolenjskem nekje je živel Štempihar. Pa ga ni nihče klical drugače ko — žganjar. Žganje mu je bilo namreč glavna prehrana.

Pa je dobil sina. Za to priliko si ga je Štempihar kajpak spet privoščil čez mero. Potem mu je umrla žena in Štempihar ga je spet ves teden nakladal, da je na metre daleč smrdel po žganju.

In tako je šlo naprej. Danes ga je pil iz potrebe; jutri, da si popravi okus; pojutrišnjem, da ne pozabi, kak okus ima.

Ko pa je bil sin star štiri leta, si je Štempihar dejal: »Tako in tako, fant je star štiri leta, zdajle mu bodo pričeli poganjati možgani in videl bo, da je njegov oče žganjar. In vzgoje bo potreben, a jaz ga ne morem učiti drugega kot to, kako se pije žganje. Tako in tako, v Ameriko ga pošljem k stricu, da se mi ne izpridi.« Poslal ga je v Ameriko in se napil žganja.

Potem so spet tekla leta. Fant je bil v Ameriki, Štempihar pa je doma pil žganje.

Po dvajsetih letih je sin pisal domov, da pride pogledat svoj dom. Ta in ta dan naj ga oče čaka na postaji.

Štempihar se ga je seveda od veselja napil, potem pa se je spomnil, da je videl sina zadnjič, ko je bil star štiri leta. V teh dvajsetih letih se je prejkone malo izpremenil. Kako ga bo poznal? Štempihar je pil in pil, pa mu le ni padla pametna v glavo.

Pa se je priporočil božji pomoči in še župana je vzela s seboj, pa sta šla na postajo čakati sina.

Potniki so prihajali, gledala sta jih natančno v obraz, a sina nista mogla prepoznati. Kar na lepem pa zagradi Štempihar nekega prišleca za ramo in pokliče župana:

»Župan, župan! Tale smrdi po šnopsu! Tale rajtam, da bo moj!«

KRIŽI S ČEVLJI IN ŽENSKAMI

Gospa Lenka je pretaknila vso trgovino, da bi dobila čevlje, ki bi se prilegali njenim nogam. Naposled je nevoljna rekla:

»Slabo izbiro imate!«

Prodajalec je vljudno odgovoril: »Morda res, spoštovana gospa. Takšnega čevlja namreč nimamo, ki bi imel znotraj številko 40, zunaj pa 38.«

NEOZDRAVLJIVA BOLEZEN

Nekega znanega zdravnika so poklicali k plemkinji in zdravnik jo je prijazno vprašal:

»Kaj vam pa je, spoštovana gospa?«

»Jaz sem grofica,« je oholo odvrnila ona.

»Od te bolezni vas pa ne morem ozdraviti,« je mirno rekel zdravnik, vzela klobuk in šel.

NE DA SE POTEGNITI

Dečko z dežele je prišel v Ljubljano za trgovskega vajenca. Bil je previden, saj so mu doma naročili, da ga mestni škrici ne bi potegnili za nos. V trgovino stopi starejša gospodična: »Nekaj ptičjega semena bi rada,« je rekla.

Novi vajenec pa se zaničljivo nasmehne in reče: »O, ne boste ga vlekli, Andrejčka. Kaj mislite, da sem tako neumen in ne vem, da ptiči nastanejo iz jajc, ne pa iz semena.«

VSAJ NEKAJ

Zdravnik kmetu: »Ali res ni druge osebe, ki bi vam stregla, ko ta zapiti, po žganju smrdeči Balantin?«

Kmet poreče: »Pustite mi ga, gospod doktor, žganje ste mi prepovedali, ali ga ne smem vsaj vohati?«

NA VLAKU

»Gospod, ne nagibajte se skozi okno.«

»A zakaj pa ne?«

»To vam lahko odtrga glavo in boste potem imeli po uradih nepotrebne poti in sitnosti.«

CIGANČEK TOMO IN PERNICA

Odkar se je ciganček Tomo rodil, je ležal in spal v cunjah in dobro mu je bilo na svetu. Rastel je v zdravju in tatvini in nobena skrb ni skazila njegovega lica, dokler ni slišal, da živijo na svetu ljudje, ki se jim še boljše godi in spijo na pernicah. Malenkost, si je mislil ciganček Tomo. Ukradel je tolsto gos in ji izpulil pero.

Zvečer pa ni legel na svoje cunje, ampak je za poizkušnjo pogrnil na tla srajco, položil nanjo gosje pero in tako zaspal na gosjem peresu. Ko se je zjutraj prebudil in so ga bolele vse kosti, se je pomilovalno našobil:

»Ubogimi neumni ljudje. Jaz sem spal samo na enem peresu, pa me boli ves hrbet. Kako šele trpijo drugi ljudje, ki spijo kar na pernicah, v katerih je na tisoče gosjih peres...«

PRENAGLIL SE JE

Jaka: »Gospod doktor, bil sem v lekarni in tam so mi svetovali...«

Zdravnik: »Jasno! Namesto, da bi se takoj zaupali zdravniku, ste šli v lekarno. Radoveden sem, katero oslarijo so vam tam svetovali?«

Jaka: »Svetovali so mi, naj grem takoj k vam...«

POZRESNOST

Miha je povabljen na kosilo in se masti na vse pretege. Gospodinja to opazi in ga boječe vpraša:

»Ali imate zmerom tako dober tek?«

»Oh, to še ni nič,« se odreže Miha. »Če bi me videli šele takrat, kadar je kaj dobrega na mizi!«

NERODNA OPOMBA

Gospa Ocepškova je morala iti na pogreb. Pred odhodom od doma je napisala na vrata:

»Na pokopališču sem.«

Ko se je vrnila, je našla spodaj pripis:

»Lahka ti bodi zemljica!«

TEŽAK ZACETEK

Mlad zdravnik se spreha po ordinacijski sobi in čaka, kdaj se ga bo kak bolnik usmilil. Nazadnje pa le nekdo pride.

»No, kaj pa vam je, dragi moj!«

Kmetič: »Ne zamerite, hotel sem samo vprašati, če veste za naslov tistega doktorja, ki je bil prej tukaj.«

OTROSKA PAMET

Sinko (na sprehodu): »Očka, zakaj pa visi tam na oni hiši naslikan čevljar?«

Oče: »Ker je v hiši čevljar.«

Sinko: »In zakaj visi na tej hiši ključ?«

Oče: »Ker je v hiši ključavničar.«

Sinko: »Hm, zakaj pa potem na šolo ne obejijo otroka, ko je šola za otroke?«

× Najstarejše drevo na svetu. Doslej so mislili, da je najstarejše drevo ogromna sekvoja, ki rase v Skalnih gorah Zedinjenih držav. Cenili so jo na 5000 let. Mehiški listi pa zahtevajo prvenstvo za svojo deželo. Po njihovem pisanju je najstarejše drevo na zemlji cipresa, ki rase na pokopališču Sante Marie del Tule in ki ji pripisujejo nič manj nego 6000 let. To častljivo drevo je izgubilo že pred časom svoje vrhnje veje, tako da ni višje nego kakšnih 40 m, to je za celih 100 m manj nego prej omenjena sekvoja. Toda njegovo deblo ima ob vznožju vsega spoštovanja vredni obseg 37 m in 75 cm. Da bi objeli tega velikana, je treba dvajset mož, ki se držijo za roke. Neka znanstvena družba v Filadelfiji je bila malo črnogleda in je poslala na lice mesta posebno komisijo, da overi skoraj neverjetne mere in značilnosti tega drevesa, ki je bilo že prastaro v času, ko so se Grki oblegali Trojo in ko se je ustanovil Rim ter zraslo v času faraona Mena, ustanovitelja prve egiptске dinastije, tako da je preživelo vso zgodovino civiliziranega človeštva do današnjih dni.